Vlaanderen
is open ruimte

NAAR EEN KLIMAATROBUUST LANDBOUWLANDSCHAP ROND DE MACHUITBEEK

INRICHTINGSNOTA SYSTEEMHERSTEL
STROOMGEBIED MACHUITBEEK
maart 2026

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

VLM.be

NAAR EEN KLIMAATROBUUST LANDBOUWLANDSCHAP ROND DE MACHUITBEEK

INRICHTINGSNOTA SYSTEEMHERSTEL STROOMGEBIED MACHUITBEEK

Uitvoerder
Bezoekadres
Vlaamse Landmaatschappij
Regio West - Vestiging Brugge
Velodroomstraat 28
8200 Brugge
Tel.: 050 45 81 00
www.vlm.be

postadres
Vlaamse Landmaatschappij
Koning Albert II-laan bus 153
1210 Brussel

Redactie:
De inrichtingsnota “Naar een klimaatrobuust landbouwlandschap rond de Machuitbeek” is opgemaakt door het projectteam IJzerbekken van de Vlaamse Landmaatschappij in samenwerking met de partners en onder inhoudelijke coördinatie van:

Brecht Igodt, projectleider, brecht.igodt@vlm.be

Cecile Bauwens, cecile.bauwens@vlm.be

Afbeeldingen: alle afbeeldingen zijn van de Vlaamse Landmaaschappij tenzij anders vermeld

Coverfoto: dronebeeld omgeving Machuitbeek 2026 ©Vlaamse Landmaatschappij, Herlinde Jacobs

Datum rapport: 11 maart 2026

Status/Revisie: ontwerpversie 2.0 - voorgelegd in kader van openbaar onderzoek

Depotnummer: D/2026/3241/134

Medegefinancierd door de Europese Unie

NAAR EEN KLIMAATROBUUST

LANDBOUWLANDSCHAP **ROND DE MACHUITBEEK**

INRICHTINGSNOTA SYSTEEMHERSTEL STROOMGEBIED MACHUITBEEK

Maart 2026

Vlaanderen
is open ruimte

Samenvatting

Waar bevinden we ons? Waar ligt het stroomgebied van de Machuitbeek?

Het project omvat het **stroomgebied van de Machuitbeek** in West-Vlaanderen, op het grondgebied van **Alveringem en Lo-Reninge.** Het ligt in de Westkustpolder op de overgang van het **plateau van Izenberge naar de lager gelegen IJzervallei.** Het kerngebied is circa **1748 hectare groot**.

Waarom zijn maatregelen nodig? Wat willen we bereiken?

Het regenwater vloeit - via een netwerk van waterlopen - snel naar lager gelegen gebieden. Daardoor ontstaan **problemen bij hevige regen (overstroming)** én bij **langdurige droogte (watertekort, verzilting)**. De laatste jaren komt dit steeds meer voor. Ook de **waterkwaliteit, biodiversiteit en landbouw** staan onder spanning.

Wat willen we bereiken?

- Overstromingsrisico's verminderen
- De waterkwaliteit verbeteren
- Voldoende zoetwater beschikbaar maken in droge periodes
- Een sterk landbouwlandschap ondersteunen
- Natuur een plek geven
- Opportuniteiten benutten voor wandelen, veilig fietsverkeer en erfgoed

De inrichtingsnota geeft uitvoering aan de ambities, stappenplannen en acties van de Taskforce Weerbare Westhoek en het Strategisch Project IJzer- en Handzamevallei (Valleienpact, Weerbaar Water+Land+Schap Bovenloop IJzer).

Welke acties voeren we uit?

De geplande acties zijn:

- Stuwen en knijpen plaatsen
- Buffers en spaarbekken aanleggen
- Ingebuisde waterlopen openleggen en nieuwe waterlopen aanleggen
- Bufferstroken en bewandelbare grasstroken, ecologische stapstenen en houtkanten
- Investeren in zuivering van afvalwater
- Moderniseren pompgemaal Lolege
- Investeren in landbouwstructuur en milieu- en natuurvriendelijke landbouwpraktijken
- Veilige fietspaden aanleggen

Hoe? Met welke wetgeving realiseren we dit?

Landinrichting heeft wettelijk vastgelegde mogelijkheden om doelen te realiseren: de zogenaamde instrumenten. Elk instrument heeft zijn voor- en nadelen. In de **instrumentenafweging** worden de in

te zetten instrumenten vastgelegd. Deze keuze houdt rekening met snelheid van uitvoering, kwaliteit, draagvlak, duurzaamheid en kostenefficiëntie.

Deze nota stelt de inzet voor van de instrumenten verwerving, recht van voorkoop, onteigening, vrijwillige herverkaveling, herverkaveling uit kracht van wet, inrichtingswerken (uit kracht van wet), beheerovereenkomsten landinrichting en dienstenvergoeding.

Wie werkt samen?

Voor de uitvoering van de maatregelen wordt samengewerkt met

- De Vlaamse overheid (De Vlaamse Landmaatschappij, De Vlaamse Milieumaatschappij, Departement Omgeving, Het Agentschap Natuur en Bos, Het Agentschap Wegen en Verkeer, De Vlaamse Waterweg, Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij)
- De Provincie West-Vlaanderen
- Aquafin, Fluvius (op grondgebied Lo-Reninge) en Aquaduin (op grondgebied Alveringem)
- De gemeente Alveringem en stad Lo-Reninge
- De Westkustpolder
- Landbouwers, gebruikers en eigenaars

Wat is het budget?

De inrichtingsnota bundelt een totaalbudget van bijna 24 miljoen euro waarvan 46% voorzien wordt door de Vlaamse Landmaatschappij en Departement Omgeving. Samen met de inspanningen vanuit de andere Vlaamse partners stijgt de financiële inspanning vanuit Vlaanderen voor dit gebiedsgericht project tot 75%. Het gedetailleerde financieringsplan is terug te vinden in de bijlage.

- ➔ Bijlage 2 – Financieringsprogramma. Deze bijlage bevat een gedetailleerd overzicht per financierende partner doorheen de tijd.
- ➔ Bijlage 3 – Kostenraming: Deze bijlage biedt een chronologisch overzicht van alle maatregelen en hun geraamde kost.
- ➔ Bijlage 4 – Uitvoeringsprogramma. Deze bijlage bundelt de acties per uitvoerende partner.

In welke periode werken we aan deze inrichtingsnota?

Ontwerp inrichtingsnota	Adviesprocedure en openbaar onderzoek	Goedgekeurde inrichtingsnota door de Vlaamse Regering	Technische voorbereiding	Uitvoering op terrein
Februari 2026	Voorjaar 2026	Najaar 2026	2027	2028 - 2033

De inrichtingsnota vormt de basis voor de **gefaseerde uitvoering** in de komende jaren.

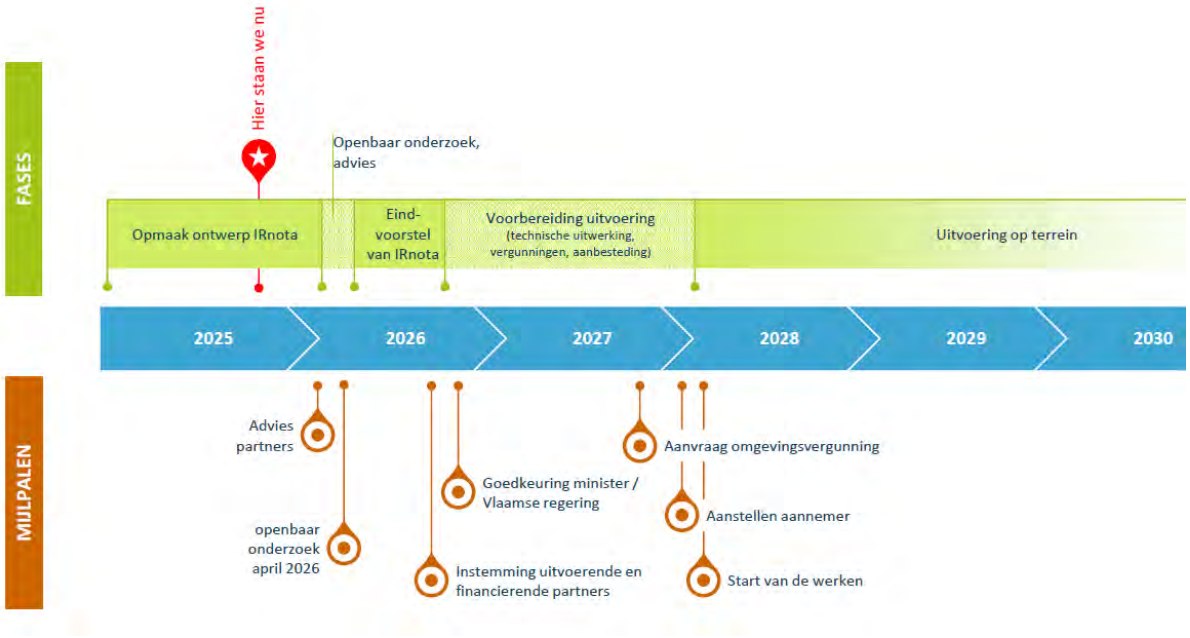
FASES
Hier staan we nu
Openbaar onderzoek, advies
Opmaak ontwerp IRnota
Eind-voorstel van IRnota
Voorbereiding uitvoering
(technische uitwerking, vergunningen, aanbesteding)
Uitvoering op terrein
2025
2026
2027
2028
2029
2030
MILPALEN
Advies partners
openbaar onderzoek april 2026
Goedkeuring minister / Vlaamse regering
Instemming uitvoerende en financierende partners
Aanvraag omgevingsvergunning
Aanstellen aannemer
Start van de werken

INHOUD

1 Situering van het project 7
2 Uitdagingen: waarom? 12
2.1 Waterveiligheid garanderen 14
2.2 Waterkwaliteit verbeteren 16
2.3 Waterbeschikbaarheid garanderen 17
2.4 Landbouw ondersteunen 20
2.5 Natuur en landschap versterken 22
2.6 Recreatiemogelijkheden uitbreiden 23
2.7 Erfgoed en archeologie bewaren 24
3 Acties: wat? 25
3.1 Dynamische opstuwing 25
3.2 Bovenstroomse buffer 26
3.3 Openleggen ingebuisde waterlopen en nieuwe grachten 28
3.4 Spaarbekken 28
3.5 Modernisering pompgemaal lolege 33
3.6 Bufferstroken 37
3.7 Landbouwstructuur verbeteren 40
3.8 Ecologische en landschappelijke inrichting 41
3.8.1 Bufferstroken en beplanting 41
3.8.2 Percelen in eigendom van overheden 41
3.8.3 Poelenwerking 42
3.8.4 Beheerovereenkomsten 42
3.9 Verhogen saneringsgraad afvalwater 43
3.10 Decentrale zuivering 46
3.11 Herinrichting trage weg Hoogstade - Gijverinkhove 48
3.12 Fietspaden 48
3.13 Aanvullende maatregelen 48
3.14 Molen 49
4 Maatregelen per deelgebied: waar? 51
4.1 Gijverinkhove 51
4.1.1 Dynamische opstuwing en bovenstrooms buffer 51
4.1.2 Bewandelbare grasstrook 52
4.1.3 Verhogen zuiveringsgraad afvalwater 53
4.2 Pollinkhove 54
4.2.1 Spaarbekken 55
4.2.2 Ecologische en landschappelijke inrichting 56
4.2.3 Bufferstroken en bewandelbare grasstrook 56
4.2.4 Fietsen 57
4.2.5 Verhogen zuiveringsgraad afvalwater 59
4.3 Hoogstade 60
4.3.1 Herinrichting Trage weg 60
4.3.2 Heraanleg N8 61
4.3.3 Bufferstroken – nieuwe gracht – bovenstroomse opstuwing 62
4.3.4 Verhogen zuiveringsgraad afvalwater 63

4.4 Machuitbeek ten Westen van N8 63
4.4.1 Ecologische en landschappelijke inrichting 63
4.4.2 Dynamische opstuwing en bovenstroomse buffer 63
4.4.3 Nieuwe gracht en bufferstroken 64
4.5 Gapaard en CLEP 65
4.5.1 Heraanleg N8 65
4.5.2 Ecologische en landschappelijke inrichting - erfgoed 66
4.5.3 Bewandelbare grasstrook 68
4.6 Bloedbeek 70
5 Instrumentenafweging: hoe? 72
5.1 Verwerving 72
5.2 Recht van voorkoop 73
5.3 Vrijwillige herverkaveling 73
5.4 Herverkaveling uit kracht van wet 73
5.5 Inrichtingswerken 74
5.6 Inrichtingswerken uit kracht van wet 74
5.7 Beheerovereenkomst landinrichting 74
6 Procedure 75
7 Uitvoeringsprogramma en financiering 76
8 Historiek 78
9 Bibliografie 79

1 SITUERING VAN HET PROJECT

Het project situeert zich in West-Vlaanderen en omvat het stroomgebied van de Machuitbeek.

De afbakening van het kerngebied ligt zoveel als mogelijk op wegen en waterlopen rond het stroomgebied van de Machuitbeek. Het kerngebied is 1748 hectare groot: 919 ha op het grondgebied van de gemeente Alveringem en 829 ha op het grondgebied van stad Lo-Reninge.

Onderstaande kaart en de kaart in bijlage 6 geven hiervan een overzicht.

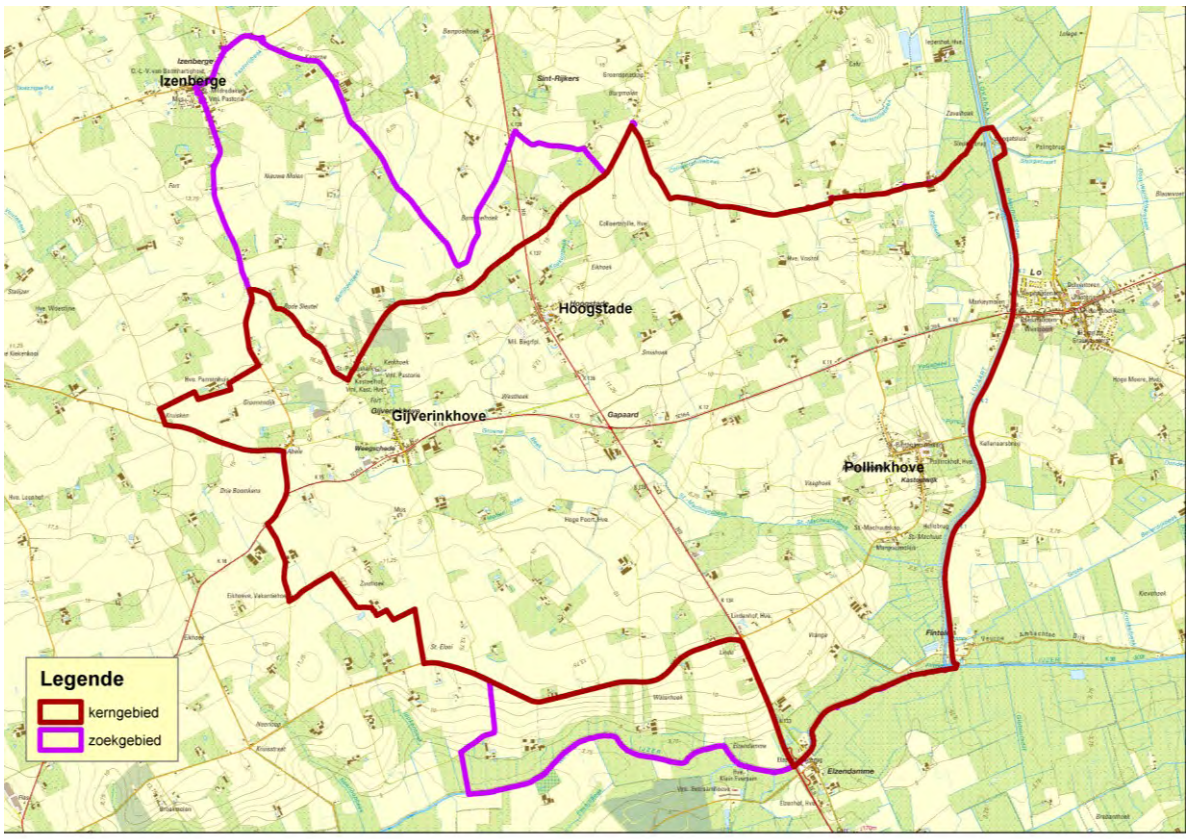

Project Systeemherstel Stroomgebied Machuitbeek (kaart ook als bijlage 6)

Machuitbeek in het Poldergebied

Het plateau van Izenberge is een bovenstroomse rug van de IJzervallei, met een gemiddelde hoogte van 15 m (TAW[1]) en steile hellingen naar het valleigebied. Vanop het Plateau van Izenberge ontspringen verschillende watersystemen die samenkomen in Gijverinkhove en Hoogstade. Ze stromen als de Machuitbeek naar Pollinkhove.

Koekuitbeek ter hoogte van de Brouwerijstraat

Bloedbeek ter hoogte van Eikhoek

Op onderstaande kaart zijn de waterlopen en de hoogteligging aangeduid.

[1] Tweede Algemene Waterpassing. De hoogte in TAW geeft aan hoe hoog een punt ligt boven het gemiddelde laagwaterpeil in Oostende. Dat is het gekozen nulpunt (0 m TAW) voor alle Belgische hoogtemetingen.

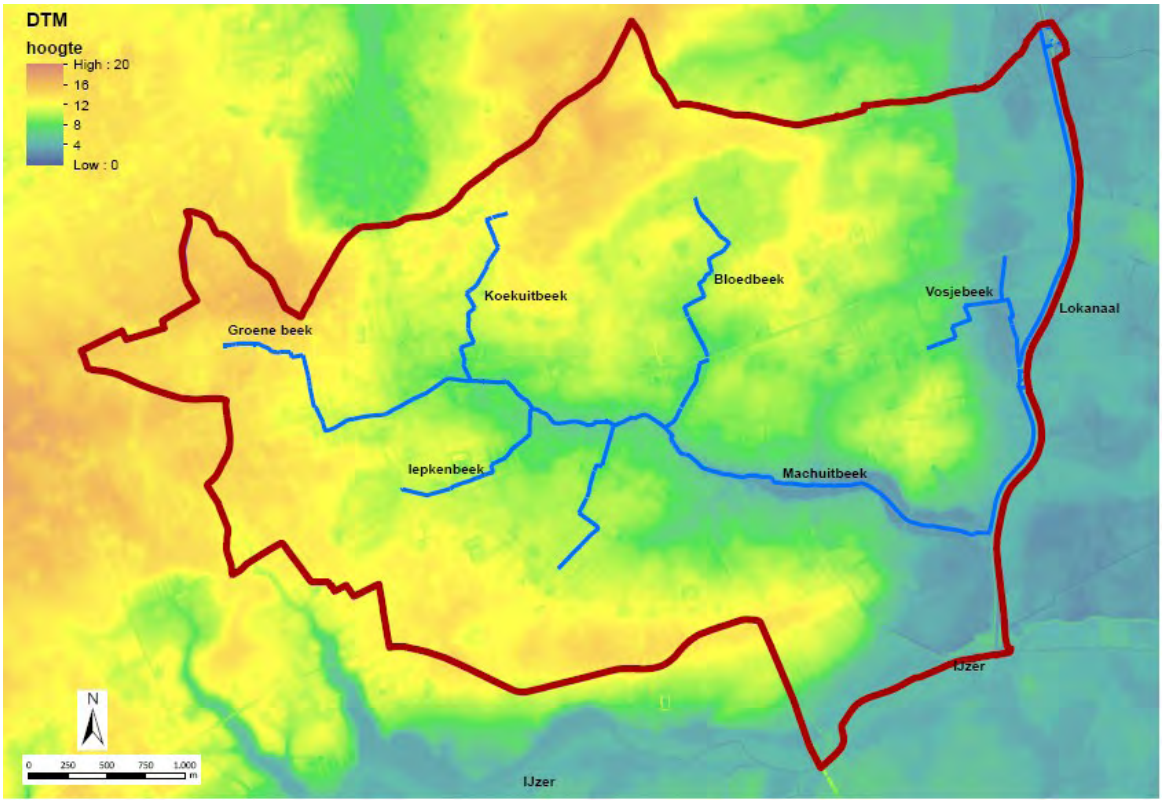

Digitaal terreinmodel met hoogte van terrein en waterlopen in het kerngebied

Op een relatief beperkte afstand (circa 5 km) kent de beek een verval (van +/- 17 m TAW naar +/- 2 m TAW). Door het hoogteverschil is er een snelle afvoer naar het lager gelegen poldergebied.

De Machuitbeek sifoneert sedert 1867 onder het Lokanaal (ter hoogte van de Kellenaarsbrug in Pollinkhove). De beek watert verder af, parallel aan het Lokanaal naar de Slopgatvaart die vervolgens vorm geeft aan het stroomgebied van de Grote Beverdijkvaart. De Grote Beverdijkvaart watert apart af richting Ganzepoot te Nieuwpoort.

Het stroomgebied ligt dus ingesloten en afgesloten van het Lokanaal en de ingedijkte IJzer (Veurne-Ambachtdijk) en watert af via de Grote Beverdijkvaart. Bij piekdebieten en langdurig hoge waterstanden in het stroomgebied van de Machuitbeek worden noodpompgemalen geplaatst naar het Lokanaal. De Slopgatsluis is een knooppunt waar via een combinatie van schuiven en constructies een connectie tussen de Machuitbeek en het Lokanaal mogelijk is. Gelegen, halverwege tussen de woonkernen van Lo en van Alveringem, verbindt de Slopgatsluis het deelgebied Lolege (ongeveer 300 ha) en het deelgebied van de Grote Beverdijkvaart (ongeveer 3000 ha bovenstrooms Slopgatvaart, Machuitbeek, Collaertshillebeek).

Het project grenst aan één van de belangrijkste waterkruispunten van het IJzerbekken nl. op de plaats waar het Lokanaal aftakt van de IJzer (Fintele).

Zicht op sluis van Fintele en zone Machuitbeek (2026)

Het gebied rond de IJzer wordt in de integrale waterstrategie van de provincie West-Vlaanderen opgedeeld in vier ‘water’ segmenten: valleien, polders, flanken en plateaus. Ieder segment heeft een unieke rol binnen het watersysteem. De polders zijn laaggelegen gebieden die door middel van dijken en waterbeheersingssystemen zijn ingepolderd of drooggelegd. De plateaus zijn hoger gelegen en hebben over het algemeen een vlak tot licht golvend reliëf. De flanken kenmerken zich door een golvend landschap met meer of minder steile hellingen, doorsneden door beekvalleien. De valleien zijn lagergelegen overstromingsgevoelige gebieden.

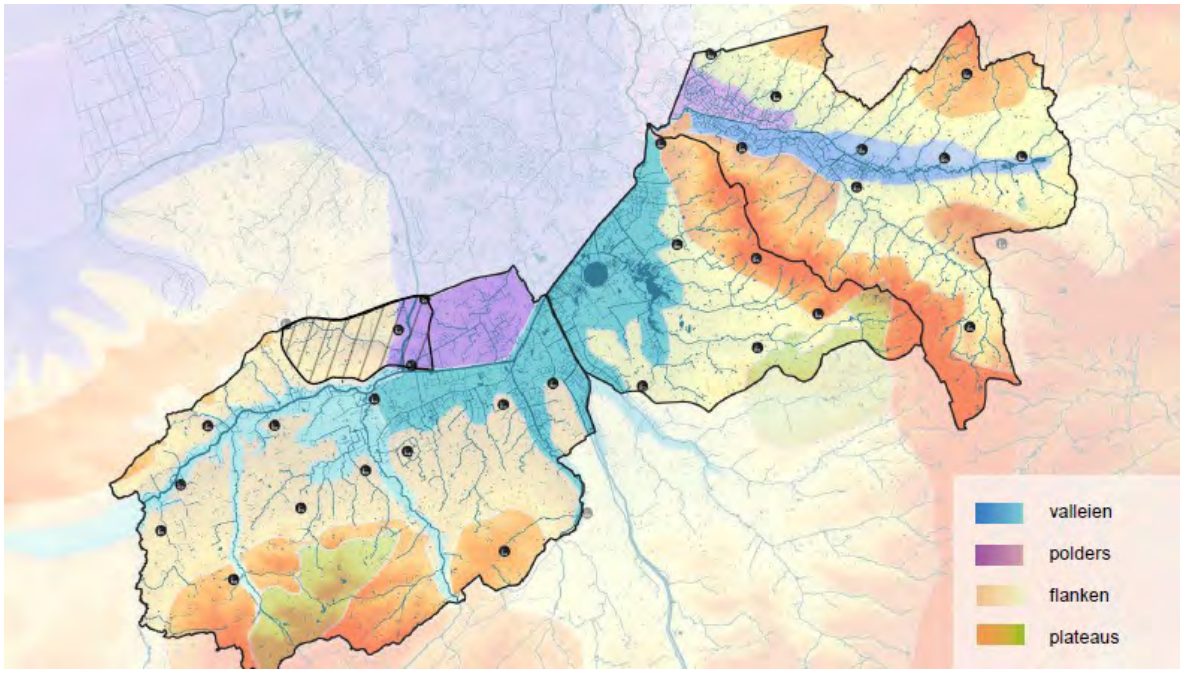

Situering Machuitbeek: polder en flank (Bron: Omgeving (2024) Integrale waterstrategie. IJzer- en Handzamevallei. In opdracht van Provincie West-Vlaanderen.)

De provincie West-Vlaanderen werkte in 2024 een integrale waterstrategie uit voor de verschillende segmenten van de IJzer. Het stroomgebied van de Machuitbeek is daarin beschreven als een focuszone die twee watersegmenten doorkruist: polders en flanken.

Polders en flanken (bron: Gebiedscoalitie IJzer- en Handzamevallei (2025) Valleien PACT. Gebiedsprogramma voor de IJzer- en Handzamevallei. Deel 1.)

2 UITDAGINGEN: WAAROM?

Onderstaande hoofdstukken geven een overzicht van de uitdagingen waarmee het gebied te maken heeft.

Het stroomgebied van de Machuitbeek moet waterwijs worden. ‘Waterwijs’ wordt door de Vlaamse regering gebruikt in kader van het strategisch waterbeleid (de zogenaamde Blue Deal). Het stroomgebied van de Machuitbeek moet weerbaarder worden tegen overstromingen en droogte, er moet voldoende water beschikbaar en van goede kwaliteit zijn. Deze inrichtingsnota wenst dit stroomgebied opnieuw te voorzien van een hersteld en robuust fysisch watersysteem dat toekomstgericht en klimaatbestendig land- en ruimtegebruik verbindt.

Droogte en wateroverlast

Het doel is water beschermen als kostbaar kapitaal. Tegelijk willen we het watersysteem versterken, zodat het bestand is tegen klimaatschokken, ruimte biedt aan ecosystemen en diensten levert voor mens en maatschappij.

Diverse recente studies en actuele beleidsdocumenten dienden als onderbouwing van deze inrichtingsnota, in het bijzonder de ambities in het Valleienpact van het Strategisch Project IJzer en Handzamevallei. Je vindt deze terug in de hoofdstukken bibliografie en historiek.

Ambities (bron: Gebiedscoalitie IJzer- en Handzamevallei (2025) Valleien PACT. Gebiedsprogramma voor de IJzer- en Handzamevallei. Deel 1.)

Dit zijn de uitdagingen in het gebied waarvoor de inrichtingsnota maatregelen plant:

1. Waterveiligheid garanderen
2. Waterkwaliteit verbeteren
3. Waterbeschikbaarheid garanderen
4. Landbouw ondersteunen
5. Natuur en landschap versterken
6. Recreatiemogelijkheden uitbreiden
7. Erfgoed en archeologie bewaren

Extra kansen
De lopende herinrichting van de verkeersas Ieper- Veurne (N8) door het Agentschap Wegen en Verkeer en de versterking van het elektriciteitsnetwerk door Fluvius, worden geïntegreerd in de geplande inrichtingswerken. Die aanpak levert dankzij de goede afstemming koppelkansen op.

Machuitbeek bij hoge waterstand zicht vanuit Gijverinkhove (10 november 2023, bron Vlaamse Milieumaatschappij)

2.1 WATERVEILIGHEID GARANDEREN

Voor waterveiligheid bestaat geen mirakeloplossing in het IJzerbekken.

Naar aanleiding van de uitzonderlijke grote wateroverlast in de Westhoek, installeerde de Vlaamse Regering op 17 november 2023 de Taskforce Weerbare Westhoek als adviesorgaan dat plannen uitwerkt om de Westhoek toekomstbestendig en weerbaar te maken, bij wateroverlast én waterschaarste. Het adviesrapport werd op 23 december 2023 door de Vlaamse Regering vastgesteld. De voorgestelde acties bewaken de principes van de meerlaagse waterveiligheid: protectie, preventie en paraatheid. “Om waterveiligheid te bereiken moet de natuurlijke werking van het watersysteem in elk bovenstrooms landschap en in elke vallei hersteld en heropgebouwd worden.” stelt de Taskforce Weerbare Westhoek.

Gelegen in de Westkustpolder, ter hoogte van het Lokanaal, halverwege de woonkernen van Lo en van Alveringem is Lolege een belangrijk waterkruispunt. Het kruispunt verbindt het deelgebied ‘Lolege’ (ongeveer 300 ha) en het deelgebied van de Grote Beverdijkvaart (ongeveer 3000 ha bovenstrooms Slopgatvaart, Machuitbeek, Collaertshillebeek). Het bestaande pompgemaal is een dertigtal jaar geleden gerealiseerd via de ruilverkaveling Lo. De infrastructuur is gedateerd en de elektrische sturing is aan herziening toe. Met de geactualiseerde inzichten in functie van droogte en wateroverlast en passend in de bouwstenen van het meerjarenplan van de Taskforce Weerbare Westhoek zal dit pompgemaal gemoderniseerd worden en structureel aangepast worden.

Overstroming in de Westhoek (Vallei van de Machuitbeek met daarachter zicht op de IJzervlakte), 10/11/ 2023, (bron Vlaamse Milieumaatschappij)

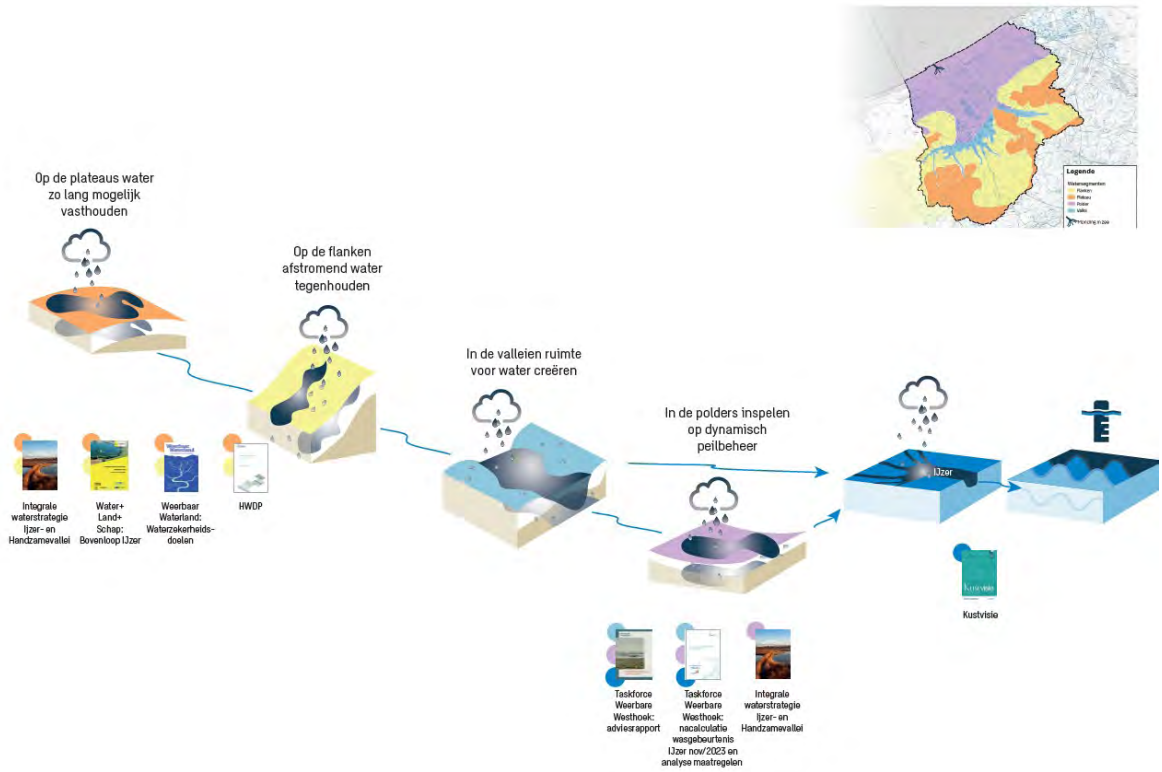

Principes van het meerjarenplan in uitwerking bij schrijven van deze inrichtingsnota. (Bron: Haedes-Sweco i.o.v. Taskforce Weerbare Westhoek 2026)

2.2 WATERKWALITEIT VERBETEREN

Proper water voor mens, dier en plant.

Het adviesrapport van de Taskforce Weerbare Westhoek (aan de Vlaamse Regering naar aanleiding van de wateroverlast in het IJzerbekken van november 2023), beschrijft het verbeteren van de waterkwaliteit (in overeenstemming met de Europese Kaderrichtlijn Water), als vijfde kritische succesfactor voor de waterzekerheid in het IJzerbekken.

Omgeving Machuitbeek bij hoge waterstand ter hoogte van de N8 (10 november 2023, bron Vlaamse Milieumaatschappij)

In het stroomgebied van de Machuitbeek is de oppervlaktewaterkwaliteit onvoldoende. Dat blijkt alvast uit recente metingen van onder andere fosfor en stikstof. Uitspoeling en afspoeling uit landbouwproductie, overstorten en lozingen van afvalwater van huishoudens en bedrijven, zorgen voor een complexe mix aan oorzaken. Klimaatverandering maakt de opgave niet eenvoudiger. Bij hevige regenval worden vervuilende stoffen verspreid over het gebied, terwijl lange droogteperiodes de concentratie aan vervuilende stoffen verhoogt in de waterlopen. De zuiveringsambities moeten door alle actoren hoger worden gelegd.

Wat zegt de integrale waterstrategie over de gevolgen van slechte waterkwaliteit?

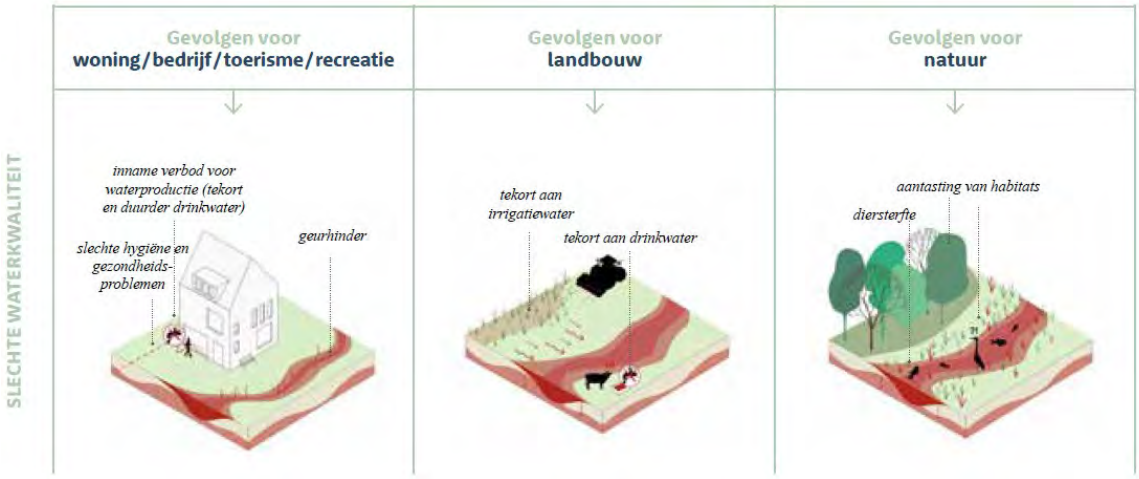

Integrale waterstrategie. IJzer- en Handzamevallei. (Bron: Omgeving (2024) In opdracht van Provincie West-Vlaanderen.)

Het zelfreinigend vermogen van het watersysteem is verminderd door o.a. inbuizingen. Hierdoor falen de natuurlijke processen die de nutriënten kunnen verwijderen die in de waterloop terechtkomen.
In de benedenloop van de Machuitbeek wordt om de 5 jaar ongeveer 4000 ton slib weggehaald door de waterloopbeheerder. Dit feit bevestigt de analyse die uitgevoerd werd met het WATEM-SEDEM model.

Door de bovenstroomse ligging en de relatief beperkte bewoning en infrastructuur, is de inrichtingsnota in dit stroomgebied een uitgelezen kans om alle oppervlaktewateren tot een goede ecologische en chemische toestand te brengen.

Enkel het water dat uit de lucht valt en verbruikt wordt in het stroomgebied van de Machuitbeek komt in de Machtuitbeek terecht. Als alle plaatselijke actoren samen zich inzetten kan de Machuitbeek weer proper worden!

2.3 WATERBESCHIKBAARHEID GARANDEREN

Zowel voor landbouw als voor natuur is actie nodig.

Het IJzerbekken kampte de laatste jaren met steeds terugkerende langdurige droogteperiodes met ernstige gevolgen. Het zoutgehalte in de polderwaterlopen steeg in de zomers door gebrek aan (zoet) water. Voor landbouw werd steeds vroeger op het jaar en langduriger een captatieverbod ingesteld. In de winter wordt het gebied meer dan eens bedreigd door overstromingen.

Deze problematiek is het gevolg van de natuurlijke ligging, bodemtype en algemene landschappelijke context. De grootschalige (intensievere) landbouwpraktijken en het oppompen van grondwater versterken de droogteproblemen. Door klimaatverandering worden droogteperiodes langer en frequenter wat de kwetsbaarheid van het gebied voor verdroging, verzilting en veeninklinking vergroot. De huidige landbouwgewassen zullen onder toekomstige droogtestress steeds grotere hoeveelheden water nodig hebben.

Sporen van droogte

Ook de biodiversiteit is afhankelijk van een stabiel waterpeil en minimale debieten. Wanneer streefpeilen niet worden gehaald, leidt dit tot habitatverlies, broedsuccesverlies en een achteruitgang van de biodiversiteit. Een stabiel peil is essentieel om de leefgebieden van waterafhankelijke soorten te behouden. Op die manier draagt een stabiel peil bij aan het behalen van de Europese natuurdoelen. Minimale debieten zijn cruciaal voor het ecologisch functioneren van waterlopen, zeker in droge zomers waarin natuurlijke stroming dreigt stil te vallen. E-flow is de hoeveelheid water (debiet) die minimaal door een waterloop moet stromen om ecosystemen gezond te houden.

Poel in droge periode (augustus 2025, Sint-Rijkers, Alveringem)

Op jaarbasis is er voldoende (zoet) water beschikbaar om aan de totale watervraag in het stroomgebied te voldoen. Het water is echter niet beschikbaar op de juiste momenten. Het huidig watersysteem is vooral gericht op afvoer, waardoor water het gebied te snel verlaat.

Het doel is de natuurlijke (grond)waterreserves aanvullen waar mogelijk gelet op de bodem. Stuwen, buffers, open grachten en bufferstroken houden water op en bevorderen de infiltratie. Als één van de kritische succesfactoren voor de waterzekerheid in het IJzerbekken wordt het bovenstrooms ophouden van water beschreven. De sponswerking van de bodems in dit stroomgebied is echter beperkt. Infiltratie helpt, maar vooral bovengronds is meer ruimte voor water nodig.

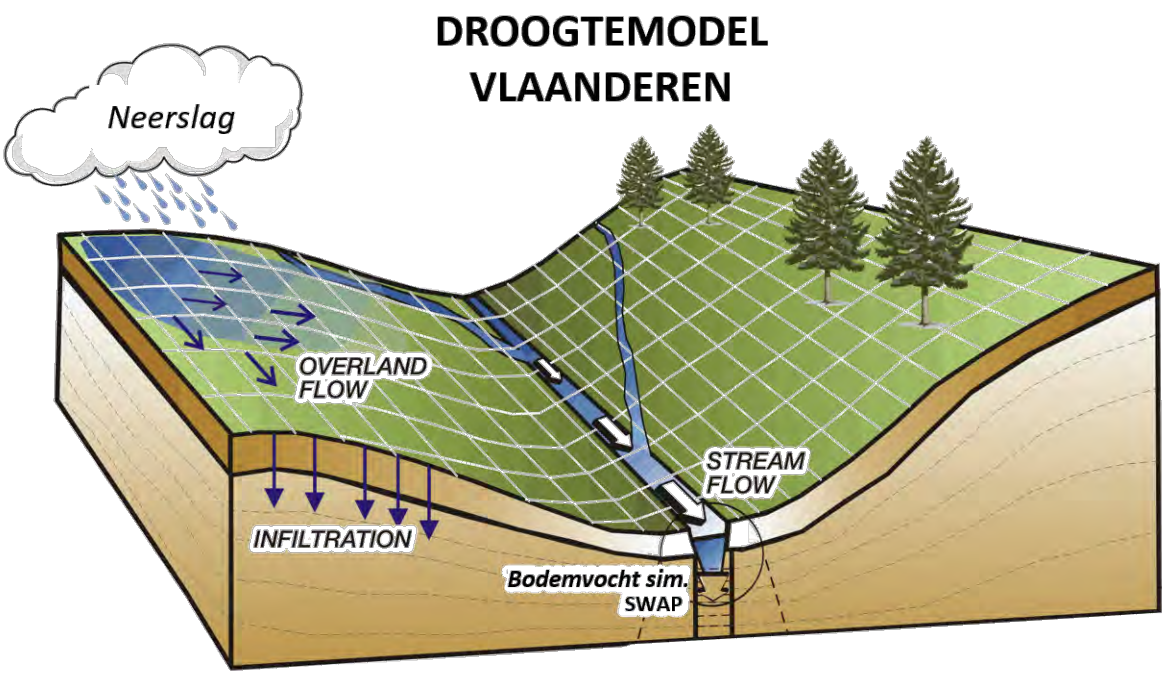

Schematische voorstelling droogtemodel Vlaanderen
(bron: Vlaamse Overheid (2025) Weerbaar Water+Land+Schap. Bovenloop IJzer. Specifieke modelleringsvragen. Opgemaakt door Sumaqua. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.

2.4 LANDBOUW ONDERSTEUNEN

Het landbouwgebruik staat onder druk, in het bijzonder naast waterlopen. Uitspoeling en afspoeling van fosfor, stikstof en sediment wordt aan het aanpalende landbouwgebruik toegewezen. Landbouw wordt gevraagd om de achteruitgang van de biodiversiteit te helpen stoppen. De eindgebruiker daarentegen wil een steriel uniform (landbouw)product. De kwaliteit en de structuur van bodems verdient aandacht. De roep is groot naar nieuwe landbouwpraktijken en – technieken waarin bodemzorg, een optimaal nutriëntenbeheer, biodiversiteit en waterkwaliteit centraal staan en rendabel zijn.

Droogte tijdens bewerken van een akker

Verdroging is ook een probleem voor de landbouwproductie. Het gebied is een intensief landbouwgebied waar de beschikbaarheid van (zoet) water van levensbelang is. De recente captatieverboden van oppervlaktewater voor landbouwgebruik maken de situatie pijnlijk duidelijk. De huidige landbouwgewassen zullen door toekomstige droogtestress steeds meer water nodig hebben. In het kader van de gebiedscoalitie Weerbaar Water+Land+Schap onderzocht de Bodemkundige Dienst van België de vochtvraag van het landbouwsysteem in het gebied onder het "Huidige klimaat scenario" (HK) en onder het "Business as usual Scenario" van 2050 (BAU 2050). Onderstaande figuur vat de bevindingen samen. Het in balans houden van de vochtvraag en het beschikbaar volume water komt onder druk door de klimaatverandering.

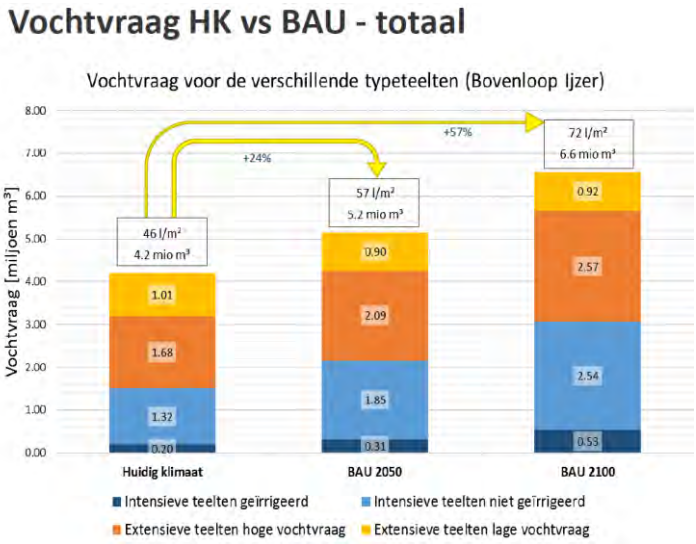

Bron: Vlaamse Overheid (2024) Weerbaar Water+Land+Schap. Bovenloop IJzer. Ruimtelijke inplanning irrigatie. Opgemaakt door Bodemkundige Dienst van België. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.

Het landbouwgebruik is versnipperd en de versnippering wordt nog vergroot door de voorziene heraanleg van de N8 en daarmee gepaard gaande splitsing van doorgaand en lokaal verkeer met ventwegen. De N8 snijdt het landbouwgebied en het projectgebied doormidden. Door de heraanleg wordt het kruisen van de N8 moeilijker en zullen landbouwers moeten omrijden om hun percelen te bewerken.

Machuitbeek tijdens hoog waterstand op 10 november 2023, zicht op de Lindestraat en de vallei (©VMM)

2.5 NATUUR EN LANDSCHAP VERSTERKEN

Voor de instandhouding van de biodiversiteit is ook natuur- en landschapszorg in het landbouwgebied nodig. Groenblauwe dooradering in landbouwgebied vormt een belangrijke schakel in de verbinding van leefgebieden en bepaalt ook mee de kwaliteit van het leefgebied van diverse soorten. Het gebied is een belangrijk leefgebied voor zomertortel en kamsalamander. Ecologische structuren leveren bovendien diverse ecosysteemdiensten, zoals schuil- en rustplaatsen voor bestuivers en predatoren van plaagsoorten, verkoeling voor vee door schaduw, …

De landbouwers in het gebied worden door de bedrijfsplanners van de Vlaamse Landmaatschappij gecontacteerd en gestimuleerd om op basis van vrijwilligheid extra inspanningen te leveren voor de versterking van het leefgebied van doelsoorten zoals kamsalamander, zomertortel, … In het afgebakend beheergebied ‘soortenbescherming zomertortel’ kunnen beheerovereenkomsten gesloten worden om voldoende voedsel beschikbaar te hebben in de periferie van broedlocaties van zomertortel en in functie van geschikt broedhabitat. Elke landbouwer kiest zelf om al dan niet in te gaan op dit aanbod.

Vleermuizen zijn beschermde aandachtsoorten: belangrijke vliegroutes en foerageergebieden dienen behouden te blijven en waar mogelijk versterkt. Bestaande

donkere vlieg- en foerageerroutes moeten donker blijven. Wanneer om veiligheidsredenen verlichting nodig is, wordt deze vleermuisvriendelijk ingericht.

Omwille van de openheid van het landschap worden vooral struweelsoorten aangeplant, eerder dan hoog opgaande bomen. Maximaal behoud van bestaande bomen, houtkanten en rietlanden als waardevolle elementen wordt nagestreefd.

De Machuitbeek (Grote Beverdijkvaart), de Bloedbeek en delen van de Iepkenbeek zijn aangeduid als aandachtswaterlopen voor vismigratie. Een vrije migratie en goede waterkwaliteit zijn belangrijk voor paling en kleine modderkruiper. Een gezonde ecologische toestand van het oppervlaktewater ondersteunt het leefgebied van alle waterafhankelijke soorten.

Uitgedroogde poel Elzendammestraat (augustus 2025, Gijverinkhove)

2.6 RECREATIEMOGELIJKHEDEN UITBREIDEN

Het landschap en de karakteristieke dorpskernen bieden aantrekkelijke wandelmogelijkheden en dragen bij aan de beleving van het gebied. Hoewel het gebied intern goed ontsloten is via rustige landbouwwegen, zijn onverharde wandelpaden beperkt aanwezig en versnipperd. Het project streeft ernaar de wandelinfrastructuur te verbeteren en een samenhangend netwerk van paden te creëren. De gebieden waar water, landbouw en natuur samenkomen worden toegankelijk gemaakt.

Door fietspaden aan te leggen en bestaande routes te verbeteren, wordt de mobiliteit binnen en tussen de dorpskernen versterkt en de kwaliteit van het landelijke gebied verhoogd.

2.7 ERFGOED EN ARCHEOLOGIE BEWAREN

Bij de uitvoering van de maatregelen zal steeds maximaal rekening gehouden worden met de aanwezige archeologische, landschappelijke en (water)bouwkundige erfgoedwaarden. Erfgoed kan via (recreatieve) inrichting onder de aandacht worden gebracht.

Militaire veldkeuken aan Gapaard (2017)

3 ACTIES: WAT?

Om de doelen te realiseren en de uitdagingen het hoofd te bieden, stelt de inrichtingsnota een groot aantal maatregelen[2] voor. Ze zullen zorgen voor een systeemherstel van het stroomgebied Machuitbeek en voordelen hebben stroomafwaarts. Geen enkele maatregel staat op zichzelf, de synergiën tussen de uitdagingen en maatregelen zijn evident!

3.1 DYNAMISCHE OPSTUWING

Om het hemelwater vast te houden, de afvoer te beperken en zo de beschikbaarheid voor de landbouwproductie te verhogen worden dynamische kantelstuwen geplaatst. Stuwen werken tegen verdroging. De locaties van deze constructies worden bepaald door opmeting van de waterloop, analyse van verval en identificatie van lokale depressies. Het heeft namelijk weinig zin een stuw te plaatsen op stukken waterloop met groot verval, de invloedssfeer en retentiecapaciteit is dan erg klein (laag rendement). Stuwen werken het best op droogvallende stukken waterloop.

De stuwen worden dynamisch beheerd, d.w.z. dat ze regelbare constructies zijn die het waterpeil actief kunnen beheren. Het doel is droogte bestrijden door water vast te houden en het af te voeren bij natte periodes, wat essentieel is voor adaptatie aan klimaatverandering, vooral in de landbouw. Ze worden geautomatiseerd en kunnen zo proactief aangestuurd worden in plaats van reactief. Het ingestelde waterpeil kan continu aangepast worden op basis van:

- Actuele metingen (peil, afvoer, bodemvocht…)
- Beheer van stuw en waterloop
- Bewerkingsvereisten voor landbouwpercelen
- Korte en middellange-termijn neerslagvoorspelling (bv. proactief leeglaten voor een hevige bui)
- Hydraulische modellen
- …

Deze inrichtingsnota voorziet de plaatsing van 5 kantelstuwen en geeft hiermee invulling aan het ambitie- en stappenplan van Weerbaar Water+Land+Schap 'Bovenloop IJzer'. De nota sluit aan bij de ambities zoals opgesteld in de Hemelwater- en Droogteplannen van de Stad Lo-Reninge (4 april 2025) en Alveringem (6 februari 2024).

[2] De maatregelen worden in het uitvoeringsprogramma en de financieringstabel genummerd. De meeste van deze maatregelen zijn op de kaarten aangeduid met dit nummer (zie ook hoofdstuk 4).

Kantelstuw

3.2 BOVENSTROOMSE BUFFER

Zicht op de zone rond Machuitbeek vanaf het Lokanaal (2004)

Knijpen worden om dezelfde reden geplaatst als de kantelstuwen, namelijk om het hemelwater vast te houden, de afvoer te beperken en zo de beschikbaarheid voor de landbouwproductie te verhogen. Ze zorgen voor een betere bufferende werking in vergelijking met stuwen doordat ze een basisdebiet doorlaten en enkel het 'teveel' aan water ophouden. Knijpen werken efficiënt bij watervoerende waterlopen. De locaties van deze constructies zijn bepaald door opmeting van de waterloop, analyse van verval en identificatie van lokale depressies (analoog met kantelstuwen). Het heeft namelijk weinig zin een knijp te plaatsen op stukken waterloop met groot verval, de invloedssfeer en retentiecapaciteit is dan erg klein (laag rendement).

De Machuitbeek (Grote Beverdijkvaart), de Bloedbeek en delen van de Iepkenbeek zijn aangeduid als aandachtswaterlopen voor vismigratie. Bij de uitvoering moeten de belemmeringen voor vismigratie in rekening worden gebracht. Daarom worden hier knijpen met visvriendelijke passages geïnstalleerd.

De knijpen worden dynamisch, d.w.z. dat het regelbare constructies zijn die het waterpeil actief kunnen beheren. Het doel is droogte bestrijden door water vast te houden en het af te voeren bij natte periodes, wat essentieel is voor adaptatie aan klimaatverandering, vooral in de landbouw. Ze kunnen worden geautomatiseerd en kunnen zo proactief aangestuurd worden in plaats van reactief.
De doorvoeropening kan continu aangepast worden op basis van:

- Actuele metingen (peil, afvoer, bodemvocht, …)
- Beheer van knijp en waterloop
- Bewerkingsvereisten voor landbouwpercelen
- Korte en middellange-termijn neerslagvoorspelling (bv proactief leeglaten voor een hevige bui)
- Hydraulische modellen
- …

De knijpen houden het water op en hebben zowel een bufferfunctie als een infiltratiefunctie. Een verbreding van de waterloop vergroot de buffercapaciteit.

Deze inrichtingsnota voorziet aanleg van 4 bovenstroomse buffers met knijp en 1 bovenstroomse buffer zonder knijp en geeft hiermee invulling aan het ambitie- en stappenplan van Weerbaar Water+Land+Schap 'Bovenloop IJzer'. De nota sluit aan bij de ambities zoals opgesteld in de Hemelwater- en Droogteplannen van de Stad Lo-Reninge (4 april 2025) en Alveringem (6 februari 2024).

Schuif op duiker die werkt als afknijpingsmechanisme

3.3 OPENLEGGEN INGEBUISDE WATERLOPEN EN NIEUWE GRACHTEN

Wat ooit slim leek, staat nu ter discussie.
Een gladde buis voert water snel af. Maar met beperkte capaciteit slibt ze dicht en werkt ze als een ongecontroleerde vernauwing. Het water krijgt geen kans om in de bodem te dringen. Er ontstaat geen natuurlijke zuivering en ecologische waarde blijft uit.
Door de structuur van de waterloop te herstellen, vertraagt het water, kan het infiltreren en krijgt het systeem opnieuw zelfzuiverend vermogen.

Openleggen gaat vaak samen met een breder profiel en meer ruwheid (vegetatie/natuurlijke bodem) en dus meer ruimte voor tijdelijke berging. Dat dempt en/of vertraagt de afvoerpiek bij regen. Een open gracht of waterloop kan meer water vasthouden. Dat verkleint de kans op wateroverlast en vergroot tegelijk de infiltratie en het zelfreinigend vermogen van het systeem. Daarom worden ingebuisde waterlopen waar mogelijk opnieuw opengelegd. Leidt dat openleggen tot een te grote aantasting van de landbouwstructuur? Dan blijft de buis liggen.

Wel blijft aandacht nodig voor het profiel: snijdt de waterloop te diep in, dan gaat ze te sterk ontwateren en verdwijnt het gewenste effect.

3.4 SPAARBEKKEN

Het doel is eenvoudig: water opslaan en dat water gebruiken in droge periodes. In de ondergrond van het gebied kan er weinig water worden opgeslagen. De sponswerking van de bodems in dit stroomgebied is immers beperkt. Daarom zoeken we bovengronds ruimte voor water. Vooral in de winter kan water worden opgeslagen, dat water is meestal ook van betere kwaliteit dan zomerwater.

Zicht op Lokanaal en zone rond Machuitbeek vanaf de IJzer (2026)

Het spaarbekken krijgt een oppervlakte van ongeveer 18 hectare. De dijk rond het bekken wordt aangelegd tot 5 meter. Dit is ongeveer even hoog als de dijk rond de IJzer. De hoogte van het water zal maximaal 4,7 meter zijn. Het terrein wordt deels afgegraven.

In het bekken wordt onderzocht of er kleine broedeilandjes kunnen komen. Die zijn goed voor vogels en andere dieren, zonder dat ze de wateropslag hinderen. Het bekken mag niet volledig leeg komen te staan, omdat dit schadelijk is voor planten en dieren die in en rond het water leven.

Langs de taluds worden struiken aangeplant. Dat versterkt het landschap en verbetert de leefomgeving van beschermde soorten. Daarnaast komt er een wandelpad dat aansluit op het bestaande wandelnetwerk rond de Machuitbeek en de IJzer (zie hoofdstuk bufferstroken). Zo krijgen bezoekers zicht op het bekken. De schuine helling aan de westzijde van het talud kan ook worden gebruikt als mountainbike-pad.

In het basisscenario wordt het bekken ingezet om (in droge periodes) voldoende water te laten doorstromen in de waterlopen stroomafwaarts van de Machuitbeek, vooral in de Grote Beverdijkvaart. Door het water gecontroleerd te lozen:

- voorkomen of stellen we captatieverboden uit,
- beperken we verzilting,
- en blijft het waterpeil stabiel, wat goed is voor biodiversiteit.

Afhankelijk van de omstandigheden kan het spaarbekken tussen 320.000 en 486.000 m³ water opslaan. In het huidige klimaat is ongeveer 200.000 m³ water nodig om bij een droge zomer (die gemiddeld eens om de tien jaar voorkomt) voldoende water in het systeem te houden. In een toekomst met sterkere klimaatimpact is een volledig gevuld bekken nodig om hetzelfde effect te bereiken. Dit werd uitgebreid onderzocht door Sumaqua voor Weerbaar Water+Land+Schap Bovenloop Ijzer.

De werking van het bekken hangt af van hoeveel water beschikbaar is. Via de natuurlijke overloop raakt het alleen maximaal gevuld wanneer ook de IJzer uitzonderlijk hoog staat. Wie water wil opslaan voor droge periodes, heeft dus **een pomp** nodig. Die kan water uit de IJzer aanvoeren zodra er voldoende debiet en goede waterkwaliteit is. Zo blijft het spaarbekken gevuld en kan het worden ingezet wanneer de nood hoog is.
De realisatie van de spaarfunctie gebeurt in samenwerking met de Provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse Waterweg. Het beheer van de spaarfunctie zal na inrichting gebeuren door de Westkustpolder.

Hiermee wordt een belangrijke ambitie uit het valleienpact in de praktijk omgezet (zie fig. 'de 4 ambities') en wordt financiering voorzien zoals opgenomen in het actieplan Weerbaar Water+Land+Schap Bovenloop IJzer en in het actieplan van het Valleienpact (actie 1.25.06).

Een technisch ontwerp volgt pas na de principiële goedkeuring van dit plan.

Tegelijk met de opmaak van deze inrichtingsnota wordt door de Vlaamse Milieumaatschappij, in samenwerking met de Provincie West-Vlaanderen, de Vlaamse Landmaatschappij en de Westkustpolder een modelleringsstudie opgestart die moet bepalen welk waterpeil in de Westkustpolder in de toekomst zal worden nagestreefd. Zodra daar duidelijke afspraken over zijn, wordt bekeken of en hoe water uit het spaarbekken ook kan worden gebruikt voor landbouw, bijvoorbeeld via een irrigatienetwerk. Het spaarbekken zelf krijgt geen lokaal afnamepunt, omdat er in Fintele al een geschikt captatiepunt bestaat.

De provincie startte in 2025 ook overleg op rond grootschalige waterbuffering en waterbeschikbaarheid voor landbouw. Bij opmaak van deze inrichtingsnota wordt door de provincie nog hard gewerkt aan een adviesrapport dat de voorwaarden en randcriteria voor de uitbouw van irrigatienetwerken gecoördineerd zal vastleggen.

Tegelijkertijd is er begin 2026 door de Vlaamse Milieumaatschappij, en in opdracht van de minister van Landbouw en Omgeving, een strategisch plan in opmaak dat waterbevoorrading voor landbouw en industrie in Vlaanderen in kaart zal brengen en een actiegerichte aanpak zal voorzien.

Bestaande toestand (2026) en schetsbeeld spaarbekken vanaf IJzer. ©Omgeving

Bestaande toestand (2026) en schetsbeeld spaarbekken vanaf Lindesteenweg. ©Omgeving

3.5 MODERNISERING POMPGEMAAL LOLEGE

Wat vraagt een peilbeheer dat inspeelt op droogte? Snel kunnen schakelen zodra het weer omslaat. Een plotse natte periode laat weinig ruimte voor aarzeling. Daarom investeren we in een structurele pompcapaciteit die flexibel inzetbaar is. Met de geactualiseerde inzichten zal de modernisering van het pompgemaal Lolege gecombineerd worden met een structurele aanpassingen.
Hoe groot moet die capaciteit zijn? Ook dat onderzoeken we in een modelleringsstudie. Op basis van de resultaten werken we een technisch ontwerp uit dat klaar is voor de praktijk.

Gelegen in de Westkustpolder, ter hoogte van het Lokanaal, halverwege de woonkernen van Lo en van Alveringem is Lolege een belangrijk waterkruispunt. Het kruispunt verbindt het deelgebied 'Lolege' (ongeveer 300 ha) en het deelgebied van de Grote Beverdijkvaart (ongeveer 3000 ha bovenstrooms Slopgatvaart, Machuitbeek, Collaertshillebeek).

Hoogwater ter hoogte van de sluis Fintele op 11 november 2023

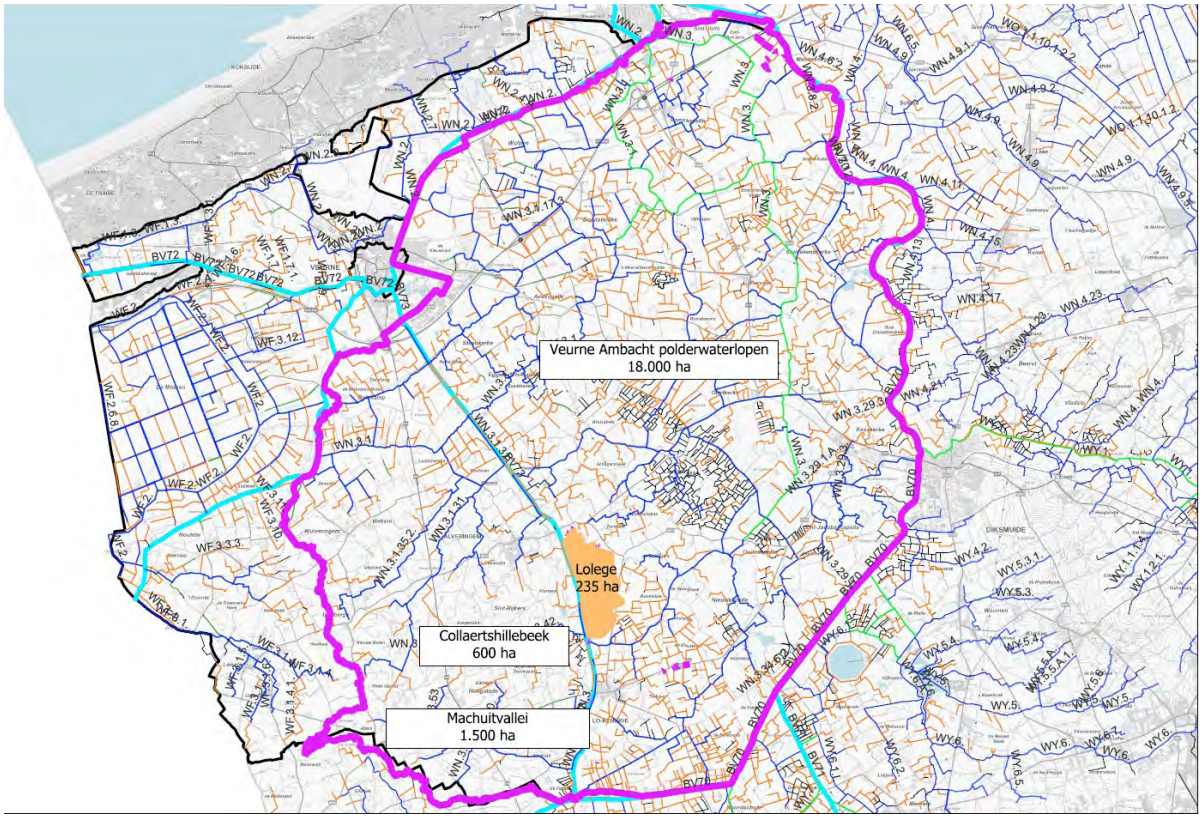

Situering deelgebieden Lolege en Grote Beverdijkvaart in de Westkustpolder (Bron: Westkustpolder)

Het bestaande pompgemaal (met een capaciteit van 0,3m³/sec) is een dertigtal jaar geleden gerealiseerd via de ruilverkaveling Lo. De infrastructuur is gedateerd en de elektrische sturing is aan herziening toe. Met de geactualiseerde inzichten in functie van droogte en wateroverlast zal de modernisering gecombineerd worden met een structurele aanpassing die meteen de bestaande connectie met de Slopgatsluis dynamisch regelbaar maakt.

Zicht op het bestaand pompgemaal Lolege dat geoptimaliseerd wordt ©Sam Coulier, Westkustpolder

De Slopgatsluis getuigt van de herinrichting van de afwatering en de aanpassing van het scheepvaartnet ter hoogte van het Lokanaal in 1869/1870. De hydraulische werkzaamheden maken het mogelijk om de plek nadien te ontwikkelen tot een aantrekkelijke halte voor wandelaars en fietsers. De rijke geschiedenis en de sterke landschappelijke waarde laten zien dat deze locatie zich hier uitstekend voor leent.

De partners spraken het volgende af:

- De capaciteit van het pompgemaal wordt modulair uitgebreid zodat:
  - Weergestuurd dynamisch peilbeheer in functie van droogte en waterveiligheid mogelijk wordt met aangepaste peilen in de verschillende deelgebieden.
  - Er voldoende capaciteit modulair inzetbaar is en de ontwatering in toekomstige noodsituaties gegarandeerd blijft richting het Lokanaal (vb. na inzet van piekbergingszone). (ref. studie Sumaqua ''nacalculatie wasgebeurtenis IJzer nov/2023 en analyse maatregelen in kader van Taskforce Weerbare Westhoek – jan 2026 – i.o.v. Taskforce Weerbare Westhoek)
- De opvoerhoogte van het pompgemaal naar het Lokanaal wordt aangepast zodat er geen conflict optreedt met toekomstige wijzigingen in het dynamisch peilbeheer. De huidige opvoerhoogte is immers beperkend op de ontwateringsmogelijkheden wat ook is vastgesteld tijdens de overstromingsperiode van november 2023.
- Een stuwconstructie zal geïntegreerd worden in de aanpassing, inclusief pompboezem zodat bestaande en toekomstige waterpeilen in de 2 deelgebieden voor langdurige droge en natte periodes aangepast kunnen worden en het huidig landgebruik mogelijk blijft. Na inrichting zal ook een hoger waterpeil aangehouden worden zodat tijdens langdurige droge periodes inklinking van veen in de ondergrond vermeden wordt en verzilting tegengegaan wordt.

- Het perskanaal van het pompgemaal wordt aangepast zodat de watertoevoer in het Lokanaal onder een aangepaste hoek wordt voorzien die de stroomrichting volgt wat de dijkstabiliteit aan beide zijden van het Lokanaal ten goede moet komen.
- Door het optimaal te verbinden van beide deelgebieden van de Westkustpolder wordt een vismigratieknelpunt weggewerkt en de ecologische inrichting van de pompboezem creëert mogelijkheden als paaiplaats.
- De historische sluisconstructie ter hoogte van de Slopgatvaart wordt met zorg geïntegreerd in deze wijziging en voorzien van de nodige instandhoudingswerken met oog voor de erfgoedwaarde.

Slopgatsluis, ©Sam Coulier, Westkustpolder

Het technisch ontwerp (maatregel 46a) zal gerealiseerd worden met maximale cofinanciering via het EFRO-FIO project Weerbare Westhoek in Werkelijkheid. De Provincie West-Vlaanderen neemt hierin het voortouw en draagt de cofinanciering. De uiteindelijke realisatie (46b, inclusief de verwerving) van deze actie zal gebeuren onder leiding van de Vlaamse Landmaatschappij, in nauwe samenwerking en met cofinanciering van de Provincie West-Vlaanderen, de Westkustpolder en De Vlaamse Waterweg. Cofinanciering wordt ook voorzien via het EFRO-FIO project Weerbare Westhoek in Werkelijkheid dat invulling geeft aan de korte termijn acties van de Taskforce Weerbare Westhoek. De Vlaamse Waterweg is eigenaar van de Slopgatsluis. De Provincie West-Vlaanderen zal eigenaar worden van gronden waarop de pompboezem wordt ingericht. Het operationeel beheer zal na inrichting opgenomen worden door de Westkustpolder.

Deze actie bundelt de inzichten uit het Taskforce rapport Weerbare Westhoek met de bouwstenen van het meerjarenplan in opbouw van Weerbare Westhoek. Het zorgt meteen ook voor duidelijke cofinanciering bij de actie 1.25.07 van het Valleienpact en het inhoudelijke concept houdt volledig rekening met het bestaand landgebruik, de ambities uit het valleienpact en de Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (juli 2025) met hoofdstuk 6.2. Waterwijs Vlaanderen tegen 2050.

3.6 BUFFERSTROKEN

De mestwetgeving bepaalt vanaf 1 januari 2026 afstandsregels langs VHA-waterlopen (VHA: Vlaamse Hydrografische Atlas). Bufferstroken langs waterlopen spelen immers een belangrijke rol in het vasthouden van nutriënten, sediment en pesticiden en dragen hierdoor bij aan een verbeterde waterkwaliteit. Afstandsregels tot waterlopen | Vlaamse Landmaatschappij

De bredere bufferzones langs de hoofdwaterlopen beschreven in onderhavige inrichtingsnota hebben hogere ambities. Ze zullen een sterkere reductie in nutriënten, sediment en pesticiden in de Machuitbeek teweegbrengen. Daarnaast leveren zij een algemene bijdrage aan een aangenaam en beleefbaar landbouwlandschap en zachte recreatie. De bufferstroken worden de kapstok van het klimaatrobuust landbouwlandschap. Ze zorgen voor een duurzame groenblauwe dooradering.

Bufferstrook

Waar passend zullen sommige bufferstroken als bewandelbare grasstrook voorzien worden in samenspraak met de lokale besturen. Dit biedt kansen om water opnieuw zichtbaar, tastbaar en beleefbaar te maken. Inwoners en gebruikers leren op die manier de werking van het watersysteem beter kennen. Het brengt de lokale eigenheid onder de aandacht. Zo kunnen wandelaars het landschap rond de IJzer en de Machuitbeek volop beleven.

De gebruikers worden ontzorgd.

Hoe gaan we de bufferstroken inrichten?

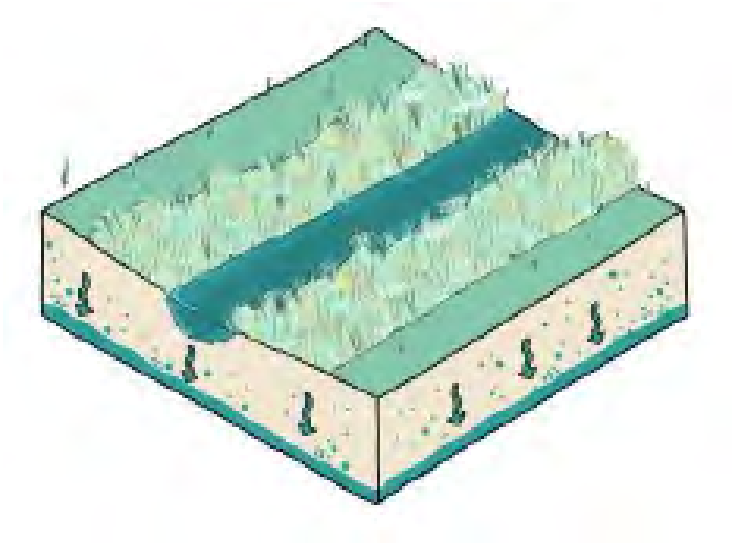

Brede bufferstroken (bron: Omgeving (2024) Integrale waterstrategie. IJzer- en Handzamevallei. In opdracht van Provincie West-Vlaanderen.)

De oeverzones worden op een breedte van 5 m ingezaaid met gras. De oeverzoneverkenner van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is een applicatie die ruimtelijke informatie bundelt en toegankelijk maakt om oeverzones langs waterlopen te analyseren, vergelijken en plannen. Volgens de oeverzoneverkenner zal deze grasbufferstrook ongeveer 50 % van de fosfor en stikstof die van omliggende gronden komt opvangen. De grasbufferstroken kunnen ook bewandeld worden en zijn praktisch in beheer.

Bestaande situatie ter hoogte van maatregel 5 en 6 (2024-2025)

Op enkele locaties wordt naast de grasbufferstrook een houtkant aangeplant. Voor deze vorm van bufferstrook wordt er ingeschat dat de fosforopvang ongeveer 10 % hoger zal liggen, aangezien de houtkant nog meer de afspoeling van nutriënten en bodem tegenhoudt. De houtkanten en andere beplantingen geven ook een grotere natuurwaarde aan deze bufferstroken.

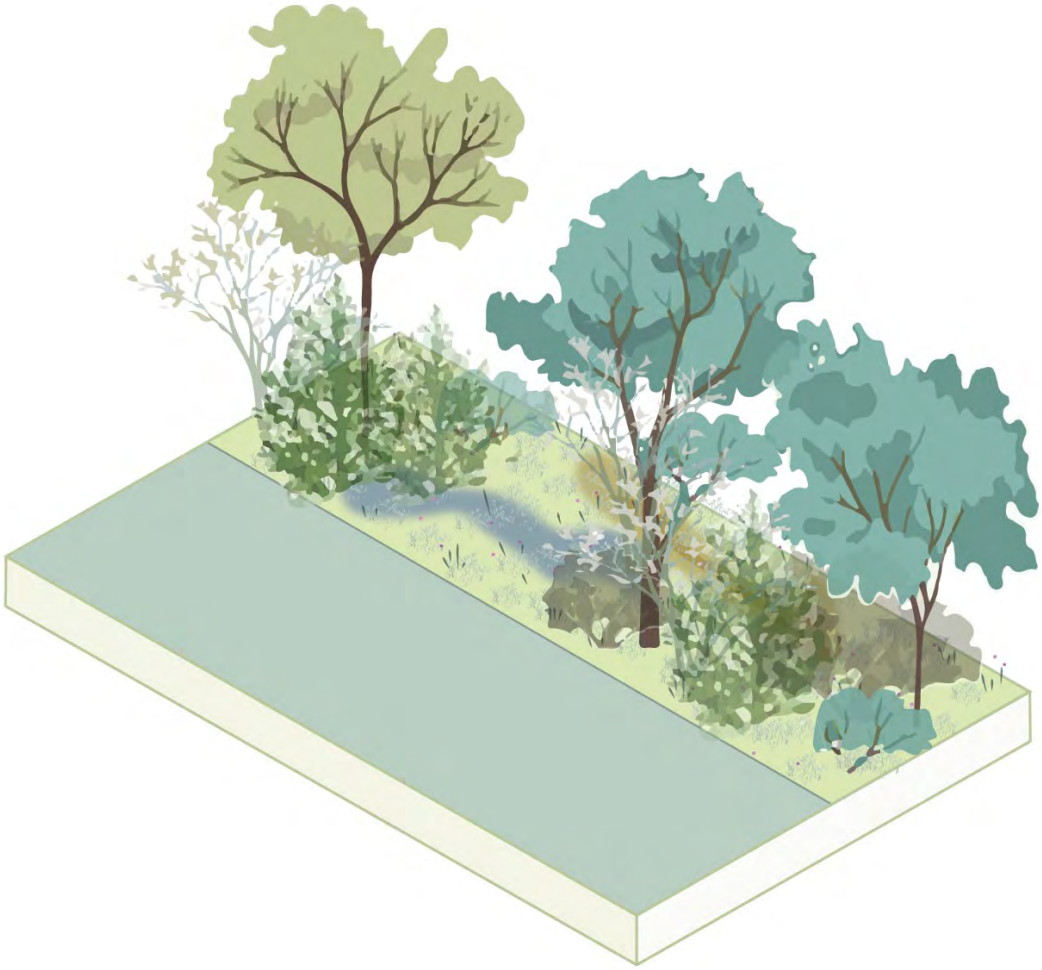

Bron: Vlaamse Overheid (2025) Weerbaar Water+Land+Schap. Boven-IJzervallei. Ontwerpend onderzoek. Ruimtelijke verbeelding van verleden, heden en toekomst. Provincie West-Vlaanderen – maart 2025. Opgemaakt door Sweco. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.

3.7 LANDBOUWSTRUCTUUR VERBETEREN

Door landbouwpercelen te ruilen dichter bij het bedrijf, te vergroten en te groeperen ontstaat een efficiëntere bedrijfsvoering (minder rijtijd, minder kosten, betere bewerkbaarheid). Voor eigenaars en gebruikers kan worden ingezet op het vergroten huiskavel en gebruiksblokken (maatregel 54 en 55). Dit is ook een milderende maatregel voor de impact van de heraanleg van de N8 of maatregelen voorzien in deze inrichtingsnota. Bij de landbouwgebruikers zal een bevraging worden opgestart naar de gewenste ruilen.

3.8 ECOLOGISCHE EN LANDSCHAPPELIJKE INRICHTING

Om ecologisch functioneel te zijn, is een minimumareaal natuur in het landbouwgebied nodig. Het plan voorziet extra natuur zonder een claim te leggen op de rechtszekerheid en flexibiliteit van landbouw en zet maximaal in op koppelkansen.

Zicht op landbouwgebied Pollinkhove (2026)

3.8.1 Bufferstroken en beplanting

De biodiversiteit op en langs bufferstroken wordt verhoogd door het integreren van streekeigen vegetatie en een aangepast beheer. Langs de bufferstroken komen op verspreide locaties aanplant van ‘plukjes’ struiken of veldstruweel. Die kunnen dienst doen als broedplaats voor vogels. Een solitaire struik kan gebruikt worden als zangpost. De struiken staan in functie van de aanwezige populaties akkervogels en andere soorten eigen aan het landbouwgebied. Het beheer van de bufferstroken (met name de maaidata) wordt afgestemd op de aanwezige fauna. Op restpercelen kunnen struiken worden aangeplant.

3.8.2 Percelen in eigendom van overheden

Naast de groenblauwe dooradering (de waterlopen en de bufferstroken) worden enkele percelen ecologisch ingericht. De geleidelijke gradiënt van nat naar droog zal zorgen voor een grotere variatie aan soorten.

Tussen de Vagelandstraat en de Romanestraat in Lo-Reninge zijn enkele percelen eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Op deze percelen was een vroegere schietstand. Uit een vooronderzoek blijkt dat de historische vervuiling met onder andere lood zich mogelijk ook bevindt op delen van de omliggende percelen in landbouwgebruik. Een volledig bodemonderzoek wordt daarom uitgewerkt, waarna dan een bodemsaneringsplan opgemaakt kan worden. Uit het bodemsaneringsplan zal blijken

wat de noodzakelijke acties zijn. Een maatschappelijke kosten- en batenafweging zal hierin worden meegenomen. Bij het opmaken van de inrichtingsnota is dit actieplan nog niet ter beschikking en is een budget voor deze sanering opgenomen. Als blijkt dat delen of gehelen van aangrenzende percelen gesaneerd moeten worden dan zal hiervoor ook het nodige instrument voorzien worden om eigenaars en gebruikers te kunnen uitruilen en/of hun percelen te vervreemden in het belang van de volksgezondheid. Maatregel 59, getrokken door het Agentschap Natuur en Bos en flankerend beleid in functie van landbouw zal opgenomen worden door de Vlaamse Landmaatschappij.

3.8.3 Poelenwerking

In de omgeving van bestaande populaties van kamsalamander worden bijkomende poelen en amfibieëntunnels en ecoduikers aangelegd. Om het landhabitat te versterken worden extra groenelementen aangeplant.

Lindestraat Alveringem (2017)

3.8.4 Beheerovereenkomsten

Deze inrichtingsnota stelt nieuwe beheerovereenkomsten landinrichting (53) voor die beter afgestemd zijn op de noden van de zomertortel (met braak en jaarlijks roteren). Deze nieuwe beheerovereenkomsten landinrichting kunnen afgesloten worden voor 5 jaar:

- Groene braak uit stoppel: een perceel braak opnemen in het teeltplan waar spontane akkerflora tot ontwikkeling kan komen uit een graan- of maïsstoppel. Deze maatregel wordt jaarlijks op het bedrijf geroteerd.
- Met mogelijkheid tot extra module: Groene braak uit stoppel met graan: een perceel braak opnemen in het teeltplan waarbij de helft van de graanteelt niet

wordt geoogst en uit de stoppel spontane akkerflora tot ontwikkeling kan komen. Deze maatregel wordt jaarlijks op het bedrijf geroteerd.

Deze overeenkomsten kunnen ingezet worden in het beheergebied soortenbescherming zomertortel.

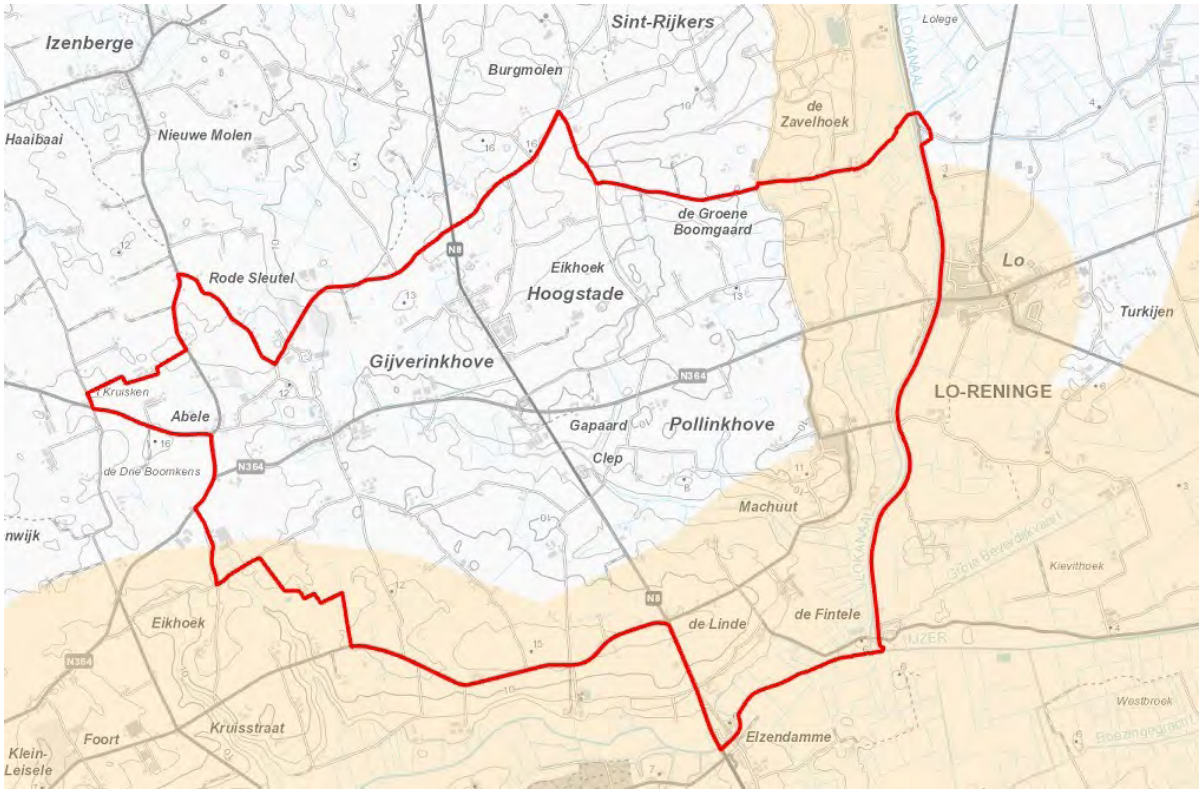

Actueel beheergebied (geel gekleurd) zomertortel 2026

3.9 VERHOGEN SANERINGSGRAAD AFVALWATER

De focus komt hier vooral te liggen op de kernen van Gijverinkhove (7), Hoogstade (15), Lo (48) en Pollinkhove met verspreid daarin de via riolering aan te sluiten groene clusters[3] en de via IBA's te saneren rode clusters[4]. Onvoldoende gezuiverd huishoudelijk en bedrijfsafvalwater is nefast voor systeemherstel.

De werking van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (KWZI's) Gijverinkhove en Hoogstade wordt waar nodig geoptimaliseerd. De werking van de KWZI's kan worden verbeterd door het doorvoeren van extra fosforverwijdering. De fosforverwijdering is door Aquafin al ingepland voor de KWZI van Lo (waar het stelsel van Pollinkhove op aantakt). Voor Gijverinkhove en Hoogstade wordt de fosforverwijdering een overwogen beslissing in samenspraak na verder onderzoek en overweging tussen alle te nemen maatregelen.

De werking kan immers ook verbeteren door het doorlichten van het bestaande rioolstelsel. De aandacht gaat hierbij naar de kwaliteit en waterdichtheid van de bestaande

[3] Groene clusters zijn groepen woningen/wijken/dorpen die op riolering kunnen worden aangesloten die via collector naar rioolwaterzuiveringsinstallatie loopt
[4] Rode clusters = woningen die niet kunnen worden aangesloten op riolering

riolering en de aansluiting van grachten op de riolering om de overstortwerking tot het minimum te herleiden. Bij hevige regenval hebben de overstorten immers een te grote impact op de resulterende waterkwaliteit.

Het regenwater moet zoveel als mogelijk afgekoppeld worden. Hiertoe worden door Aquaduin (Alveringem) en Fluvius (Lo-Reninge) door terreinchecks de acties bepaald met de belangrijkste impact. Conceptueel wordt hier cofinanciering voorzien vanuit de inrichtingsnota via de maatregelen 49d en 49e.

In Lo-Reninge neemt Fluvius die controle op. Daar is bij opmaak van deze inrichtingsnota al vastgesteld dat grachten in de Vaartstraat, Burgweg en Pollinkhovestraat regenwater afvoeren naar de riolering wat onbedoeld een belangrijk negatief neveneffect heeft op de overstortwerking en de waterkwaliteit. Waar dat nodig blijkt, zetten we de instrumentenkoffer landinrichting in om ruimte te creëren voor afkoppeling en eerst maximaal in te zetten op infiltratie, vóór het water naar de hoofdwaterloop stroomt. Ter hoogte van de Vaartstraat en de Burgweg kan dit eventueel gekoppeld worden met de voorziene inrichting van de fietspaden. Uit controle door Aquaduin op grondgebied Alveringem bleek alvast ook een technisch gebrek ter hoogte van Weegschede met een identiek gevolg.

Afkoppelen regenwater (bron: Fluvius) (ter hoogte van de Pollinkhovestraat wordt onderzocht of regenwater vertraagd kan afgevoerd worden langsheen het wandelpad, via een gracht langs percelen C145m en C145n)

Afkoppelen regenwater (bron: Fluvius) (ter hoogte van Vaartstraat komen verschillende aspecten samen; de afkoppeling zal daar met de partners overwogen worden i.s.m. de inrichting van het fietspad (maatregel 38) en de overwegingen met Aquafin om de overstortwerking te beperken (maatregel 49).

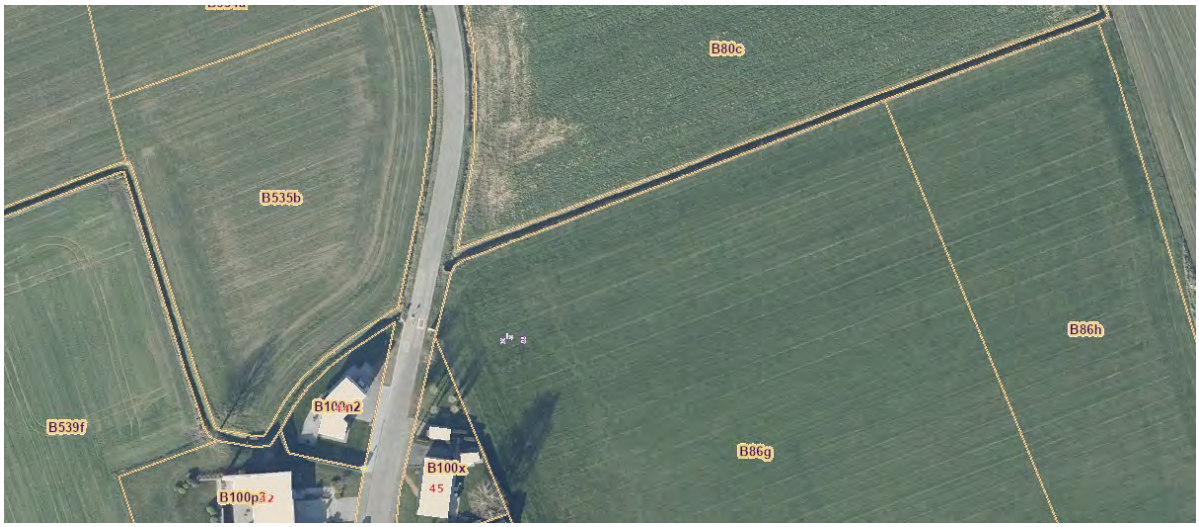

Afkoppelen regenwater (bron: Fluvius) (ter hoote van de Burgweg kan dit ook gekoppeld worden met de aanleg van de fietsverbinding (37)

Daarnaast kan onderzocht worden hoe overstortwater eventueel kan worden gebufferd of het overstortwater kan worden gezuiverd. Samen met Aquafin wordt overwogen waar het nuttig is om overstortmeters te plaatsen. Dit is nu al voorzien vanuit Aquafin op de EWOS RWZI Lo. Overwogen wordt of het zinvol is deze meting uit te breiden naar de andere bovengemeentelijke overstorten. Complementaire financiering kan hiervoor voorzien worden vanuit maatregel 49c. In samenspraak met de Fluvius en Aquaduin en hun bovenvermeld actieplan zal met Aquafin overwogen worden of er ruimte moet voorzien worden om bepaalde overstorten te bufferen of op een innovatieve manier aan te pakken (zie verwijzing naar regelluwe zones onder hoofdstuk 3.10). Waar dat nodig blijkt, zetten we de instrumentenkoffer landinrichting in om ruimte te creëren.

Tot slot kan gedacht worden aan een scenario-analyse voor een optimalisatie van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur. Waar boven regulier gewerkt wordt, kan vanuit landinrichting ondersteuning worden gegeven om de maatregelen voor waterkwaliteit gebiedsdekkend en in hun volledigheid uit te rollen.

Afkoppelen regenwater (bron: Fluvius)

3.10 DECENTRALE ZUIVERING

In de gemeente Alveringem en Lo-Reninge zijn bij opmaak van deze inrichtingsnota respectievelijk ongeveer 17 en 27 locaties niet aansluitbaar op riolering en nog niet voorzien van een decentrale zuivering. Voor minder lozingen van ongezuiverd afvalwater stellen we de vrijwillige installatie van een resultaatgerichte kleine waterzuiveringsinstallatie op perceelniveau (IBA – Individuele Behandeling van Afvalwater) voor. Deze locaties zijn niet op het plan aangeduid (maatregel 49). Samen met Fluvius en Aquaduin, en in overleg met de Vlaamse Milieumaatschappij, wordt een specifiek subsidiereglement opgemaakt dat de resultaatsgerichte aanpak stimuleert en de realisatie ook voor de eindgebruiker eenvoudig en haalbaar maakt. Een conceptuele aanpak is nu voorzien via maatregel 49a en 49b.

Ter hoogte van de wooncluster aan de Romanestraat-Burgweg (Lo-Reninge) wordt samen met Fluvius gezocht naar een decentrale aanpak op clusterniveau. Waar dat nodig blijkt, zetten we de instrumentenkoffer landinrichting in om hiertoe de nodige ruimte te creëren.

Zoekzone decentrale waterzuivering op clusterniveau ter hoogte van de wooncluster aan de Romanestraat (Lo-Reninge) (bron: Fluvius)

Het oplossen van deze zogenaamde knelpunten zorgt voor een ’structurele verbetering van de waterkwaliteit aan de bron’.

Dezelfde aanpak wordt uitgewerkt voor landbouwbedrijven met focus op hun bedrijfsafvalwater, inclusief een hands-on innovatieve aanpak i.f.v. nutriënten en bestrijdingsmiddelen. Een eenduidige gebiedsdekkende aanpak wordt uitgerold in samenspraak met de Vlaamse Milieumaatschappij, het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en de Vlaamse Landmaatschappij die eveneens rekening houdt met de diverse reguliere subsidiekanalen en vooral inzet op innovatie, beheer en ontzorging (50).

Voor het ganse zuiveringsverhaal (ook de gecentraliseerde zuivering) geldt dat de nodige experimenteerruimte door een breder gebruik van het concept van ‘regelluwe zones’ wordt voorzien, zodat innovatie echt kan groeien en gewenste ontwikkelingen uitgetest kunnen worden. Dit is onder meer voorzien in het regeerakkoord 2024-2029, de beleidsnota Omgeving 2024-2029 en werd ook geformuleerd in het advies van de Taskforce Weerbare Westhoek als noodzakelijke maatregel om de klimaattransitie versneld te kunnen realiseren. De methodiek houdt rekening met bufferen-bergen-afvoeren en koppelt in die zin de uitdaging van waterkwaliteit met de ambities inzake waterbeschikbaarheid. Het regelluwe karakter biedt de VMM de kans om de meest recente technologische vooruitgang meetbaar uit te testen, te valideren en te koppelen aan een nieuwe evaluatie van de best beschikbare technieken in functie van de omzetting van de ERSA (Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater) die van kracht werd op 1 januari 2025.

3.11 HERINRICHTING TRAGE WEG HOOGSTADE - GIJVERINKHOVE

Tussen Hoogstade-dorp en Gijverinkhove is de herinrichting van de bestaande trage weg nuttig om veilige en aangename verplaatsingen voor zachte weggebruikers mogelijk te maken. De verbinding vertrekt ter hoogte van de Brouwerijstraat in Hoogstade en sluit aan op de Kasteeldreef in Gijverinkhove.

Het pad zal een belangrijke schakel worden voor zowel dagelijkse verplaatsingen als recreatief gebruik. De Sint-Petruskerk in Gijverinkhove en de Belgische militaire begraafplaats worden op die manier toeristisch meer bereikbaar.

De exacte ligging is bij de opmaak van deze nota nog niet definitief bepaald en wordt indicatief weergegeven. In een latere fase wordt het tracé vastgelegd en juridisch bevestigd overeenkomstig de bepalingen van het Gemeentewegendecreet. Het traject volgt grotendeels het verloop van een voormalige buurtweg en wordt ingericht als trage weg, met respect voor het landelijke karakter van de omgeving. Waar nodig kan het tracé beperkt worden verlegd om de hinder voor landbouwgebruik en aanpalende percelen te beperken.

3.12 FIETSPADEN

Door de geplande aanpassingen aan de verkeersas Ieper-Veurne en door wijzigingen in het schoolaanbod in Lo-Reninge is er in het dorp Pollinkhove bijzondere aandacht nodig voor veilige fietsverbindingen. Jongeren die naar de bushaltes fietsen en kinderen die dagelijks naar de nieuwe school in de dorpskern van Lo fietsen, hebben veilige routes nodig.

De inrichtingsnota ondersteunt de aanleg van vrijliggende fietspaden op trajecten waar de verkeersveiligheid dit vereist. Deze vrijliggende fietspaden starten aan de rand van de bebouwde kom.

3.13 AANVULLENDE MAATREGELEN

Bestaande subsidies en programma’s ondersteunen het vrijwillig aanleggen van bufferstroken en landschapsversterking (de zogenaamde ecoregelingen, subsidies voor niet productieve investeringen, subsidies voor erosiebestrijdingswerken, …). In overleg met de betrokkenen wordt hierop bijkomend ingezet. We geven voorrang aan locaties die belangrijk zijn voor het verminderen van erosie en verbeteren van de waterkwaliteit (50). Samen met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij wordt gezocht naar een optimale en efficiënte aanpak vanuit het perspectief van de landbouwer, die rekening houdt met de vraag naar beheer en ontzorging. Hiervoor zal ook complementair gewerkt worden met middelen vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de Europese Unie (GLB).

Gronden in eigendom van overheden kunnen ecologische en landschappelijke doelen ondersteunen. In het stroomgebied van de Machuitbeek startte een pilootproject waarbij landbouwers duurzame praktijken toepassen op gronden in eigendom van de Vlaamse Landmaatschappij. Landbouwers die een actieplan voor milieu of landschap indienden, mogen extra gronden kosteloos gebruiken. Het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, het

Departement Omgeving en lokale partners evalueren de maatregel gedurende het gehele proces.

De provincie West-Vlaanderen werkt verschillende projecten uit. Met project 'Gebiedsofferte Machuit' wil de provincie landbouwers aanzetten een gezamenlijk vrijwillig aanbod te doen voor meer water, een betere bodem en een sterkere biodiversiteit in een afgebakend gebied, in ruil voor een correcte vergoeding (52). Landbouwers krijgen de kans om een offerte op maat van het gebied te formuleren, waarin ze zowel rekening houden met de uitdagingen van het gebied als met wat zij zelf haalbaar en realistisch achten. Deze vrijwillige aanpak draagt bij aan een sterker geïntegreerd beheer van het landbouwlandschap, waarbij landbouwers niet alleen uitvoerders zijn. De koppeling met bestaande vergoedingen, zoals Niet-Productieve investeringen en GLB-steun wordt bewaakt en maximaal benut. Indien individuele landbouwers vrijwillig een overeenkomst afsluiten kan dit de vorm aannemen van een milieubedrijfsovereenkomst die wordt uitgewerkt. Deze vrijwillige overeenkomsten op bedrijfsniveau maken langdurige afspraken mogelijk die maximaal rekening houden met de specifieke bedrijfscontext. Op vrijwillige basis wordt dan op bedrijfsniveau gewerkt aan Key Performance Indicators (KPI's).

Het Regionaal Landschap Westhoek startte een 'poelenwerking' in de regio. Acties bij particulieren en landbouwers zorgen voor de uitbreiding van het leefgebied van de kamsalamander (51).

Initiatieven die tijdelijke natuur in landbouwgebied koppelen aan bijvoorbeeld de doelstellingen om aan koolstofopbouw te doen en het verbinden van doelsoorten (zoals de zomertortel) (51) kunnen ook worden ondersteund.

In het kader van het, bij het schrijven van deze inrichtingsnota nog in opmaak zijnde, Nationaal Herstelplan (NHP - onderdeel van de Natuurherstelverordening) wordt momenteel gewerkt aan een pakket van concrete herstelmaatregelen, met bijzondere aandacht voor de integratie van monitoring en innovatieve pilootprojecten in het landbouwlandschap (maatregel 58). Die maatregelen worden, na bekrachtiging van het Nationaal Herstelplan ook in het gebied opgezet. Het Agentschap voor Natuur en Bos neemt de leiding voor het monitoringsaspect in dit landbouwgebied en voorziet hiervoor ook zelf complementaire middelen.

Een volledige impactmonitoring voor de waterkwaliteit wordt voorzien (voor en na uitvoering van maatregelen opgenomen in deze inrichtingsnota) en wordt uitgerold met de partners. Dat gebeurt enerzijds modelmatig (bijvoorbeeld voor erosie en sedimentafvoer) en anderzijds ook via een fijnmazig meetnet (maatregel 56 en 57). De voorafgaande monitoring op waterkwaliteitsvlak is opgestart in januari 2026 in samenwerking met de Provincie West-Vlaanderen, de Vlaamse Milieumaatschappij, de Westkustpolder en de Vlaamse Landmaatschappij.

3.14 MOLEN

De Margriet of Machuutmolen in Pollinkhove uit ca. 1870 staat sinds 1958 stil en is in zeer slechte staat. Een omvorming naar een uitkijkpunt kan een kans zijn om de resterende erfgoedwaarden te consolideren en de molen een nieuw leven te schenken. De financiering van een project in die aard wordt nog verder onderzocht.

Machuitsmolen (2026)

4 MAATREGELEN PER DEELGEBIED: WAAR?

Wat betekent dit nu concreet? In dit hoofdstuk wordt ingezoomd op een aantal deelgebieden uit het maatregelenplan (bijlage 1).

4.1 GIJVERINKHOVE

Maatregelenplan: detail 1

4.1.1 Dynamische opstuwing en bovenstrooms buffer

De bovenloop van de Machuitbeek (Groene beek) loopt rond het centrum van Gijverinkhove. De Machuitbeek kent hier haar grootste verval. Ook de hellingen naar de beek toe leiden tot een snelle afstroming van oppervlaktewater. Ter hoogte van de Elzendammestraat is de Machuitbeek plaatselijk ingebuisd. Wateroverlast ter hoogte van de Elzendammestraat nr. 30 is het gevolg hiervan.

Volgende waterwijze maatregelen worden voorgesteld:

- Ter hoogte van de Groenestraat (op de grens met Leisele) wordt een kantelstuw geplaatst (1).
  Langs de beek wordt op onbebouwde percelen een grasbufferstrook aangelegd (2, 3, 4 en 5). Naast de grasbufferstrook wordt op een aantal locaties een houtkant aangeplant.
- Tussen de Gijverinkhovestraat en de Elzendammestraat (Weegschede) wordt de Machtuitbeek verbreed met een getrapt profiel zodat dat piekdebieten hier kunnen worden opgevangen.
- Ter hoogte van Elzendammestraat houdt een knijpconstructie (6) het water bovenstrooms op in de verbrede Machtuibeek (zie dwarsprofiel 14).

De maatregelen worden uitgevoerd door de Vlaamse Landmaatschappij en nadien beheerd door de Westkustpolder.

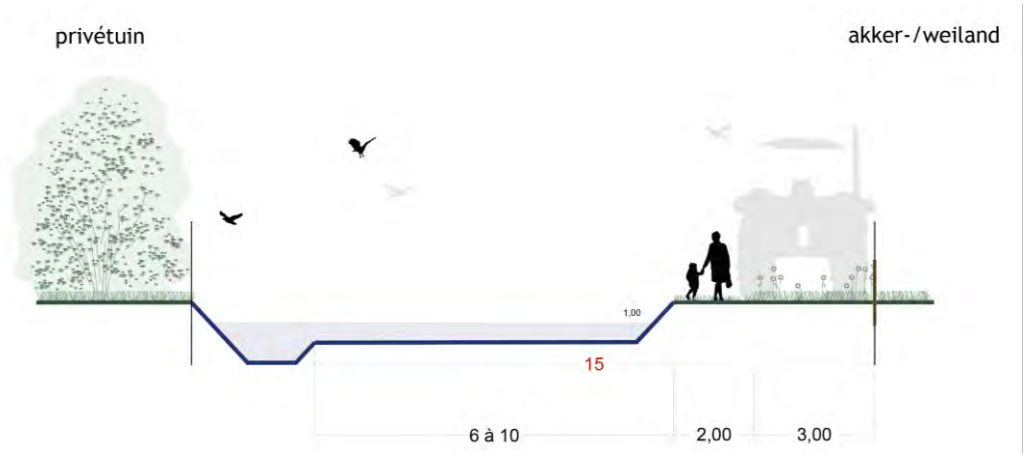

Dwarsprofiel 14

4.1.2 Bewandelbare grasstrook

De aanleg van de bufferstroken langs de beek creëert een belangrijke kans voor een bewandelbare grasstrook voor bezoekers van kampeerboerderij De Pannenhoeve richting het dorp van Gijverinkhove. De verbinding start aan de Groenestraat en volgt eerst de zuidelijke bufferstrook, waarna het tracé overschakelt naar de noordelijke bufferstrook langs de beek tot aan de Bellestraat. Ter hoogte van de Bellestraat wordt de straat overgestoken en wordt het traject verdergezet langs de zuidelijke bufferstrook tot aan de Lostraat, waar opnieuw een oversteek plaatsvindt. De verbinding loopt vervolgens verder tot aan een volgende oversteek ter hoogte van de Weegschede en sluit daarna aan op de Elzendamstraat, telkens gebruikmakend van de zuidelijke bufferstrook.

Bewandelbare grasstrook (2025, Sint-Rijkers, Alveringem)

De maatregelen worden uitgevoerd door de Vlaamse Landmaatschappij. Het beheer van de bufferstroken komt toe aan de Westkustpolder. De bewandelbare grasstrook kan een intensiever maaibeheer krijgen dat uitgevoerd wordt door de gemeente Alveringem.

De inrichting is weergegeven in dwarsprofiel 2.

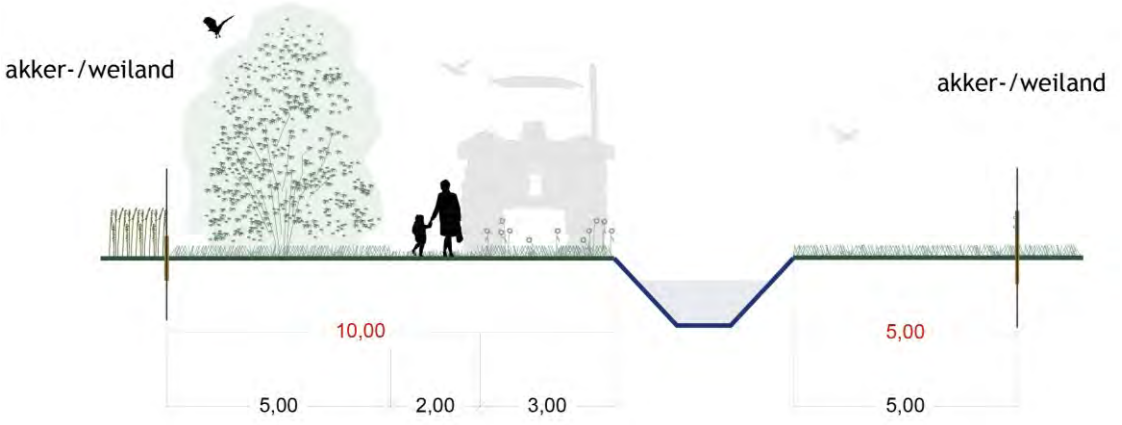

Dwarsprofiel 2

4.1.3 Verhogen zuiveringsgraad afvalwater

De saneringsgraad van het afvalwater en het overstort van het KWZI Gijverinkhove worden opgevolgd en waar mogelijk verbeterd (7). De aanpassing op de KWZI gebeurt door AQUAFIN die eigenaar is en beheerder. Samen met Aquaduin als rioolbeheerder wordt de decentrale aanpak uitgerold (49) en wordt gezocht naar koppelkansen om het regenwater af te koppelen en zo overstortwerking tegen te gaan.

4.2 POLLINKHOVE

Maatregelenplan: detail 2

4.2.1 Spaarbekken

- Aan de samenloop van de IJzer en het Lokanaal (in de westelijke oksel) wordt een waterspaarbekken (45) gepland. Het bekken kan dienen als stockage van wateroverschot in de winter om periodes van droogte te overbruggen (zie hoofdstuk 3.4 spaarbekken). De dijk van het spaarbekken vormt een bewandelbare grasstrook zowel richting het Lokanaal als richting Fintele: zie dwarsprofiel 7. Realisatie van de spaarfunctie door de Vlaamse Landmaatschappij, in samenwerking met de Vlaamse Waterweg en de Provincie West-Vlaanderen. De Provincie West-Vlaanderen wordt eigenaar van de spaarfunctie. Het beheer van de spaarfunctie zal gebeuren door de Westkustpolder. De bewandelbare grasstroken zullen beheerd worden door de stad Lo-Reninge.

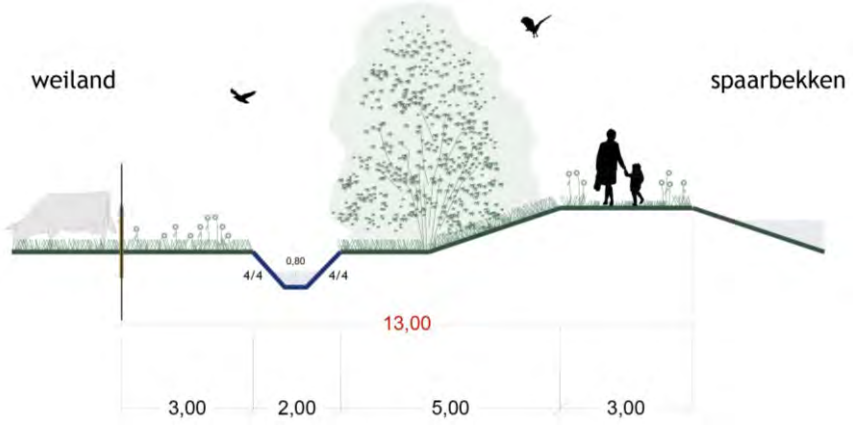

Dwarsprofiel 7

- De bewandelbare grasstrook op het talud van het spaarbekken krijgt een verbinding naar de Lindesteenweg (43). Het tracé loopt over een bestaande wegel die vertrekt op de Lindesteenweg, waarvan de toplaag wordt vernieuwd met porfiersteenslag (zie dwarsprofiel 6). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij. Toekomstig beheerder stad Lo-Reninge.

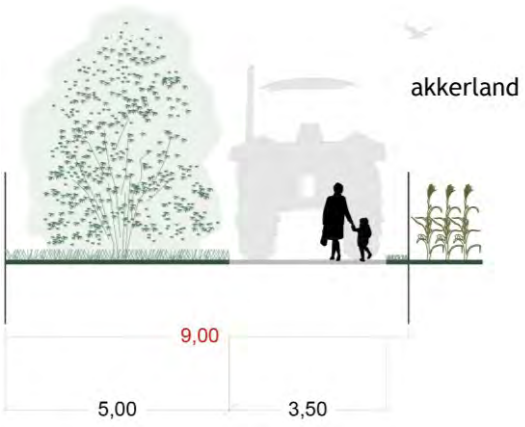

Dwarsprofiel 6

Langs het jaagpad van het Lokanaal komt een landschappelijk ingepast recreatief rustpunt aansluitend op het spaarbekken en het Lokanaal (44). Realisatie De Vlaamse Landmaatschappij, toekomstig beheerder is de stad Lo-Reninge in samenwerking met de Westkustpolder.

4.2.2 Ecologische en landschappelijke inrichting

Stroomopwaarts de Lindesteenweg in Pollinkhove langs de Machuitbeek worden enkele laaggelegen graslandpercelen in hun ecologische waarde versterkt (40). Deze percelen (circa 3,2 ha) worden door het opstuwen van de Machuitbeek minder bruikbaar voor landbouw. Beweiding van deze percelen wordt moeilijk door het hogere waterpeil. Deze graslanden zullen door een aangepast maaibeheer ontwikkelen tot soortenrijke graslanden. De nog bestaande laantjes zijn sterk verland, waardoor de typische vegetatie verdwenen is. Een aantal van deze laantjes wordt opnieuw opengemaakt. Ze worden zoveel mogelijk terug uitgegraven volgens het patroon dat op oude luchtfoto's zichtbaar is. Het accentueren van de valleirand, overgang van zandleem naar de polder, door verspreide aanplant zorgt voor versterking van het leefgebied van de zomertortel en andere soorten gebonden aan kleine landschapselementen.

Zicht op de percelen ter hoogte van de Lindesteenweg (bij waterpeil 3mTAW)(2023)

Het beheer van deze percelen zal een gedifferentieerd maaibeheer zijn (wanneer haalbaar) dat in opdracht van de Westkustpolder kan gebeuren in samenwerking met een lokale landbouwer. Omdat de landbouwkundige waarde van de 2 percelen beperkt is, zullen de percelen eigendom worden van de Westkustpolder.

4.2.3 Bufferstroken en bewandelbare grasstrook

- Vanaf de Lindesteenweg kan over de graslandpercelen worden gewandeld (dwarsprofiel 4).

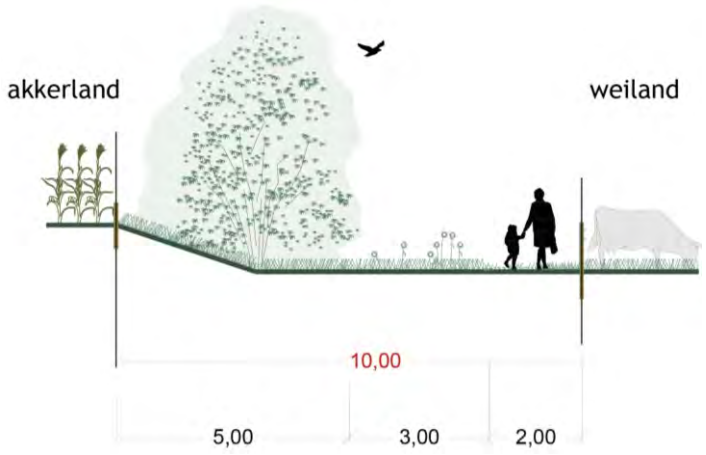

Dwarsprofiel 4

- Verderop wordt langs de Machuitbeek tot aan de Collaerthillestraat langs beide zijden een bufferstrook aangelegd van 5 meter breed (33). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij, beheer door de Westkustpolder.
- De bewandelbare grasstrook op de zuidelijke bufferstrook (dwarsprofiel 3) bestaat uit een grazige zone van 5 meter breed, waarvan 2 meter intensief wordt gemaaid als wandelpad en 3 meter extensief wordt beheerd aan de zijde van de beek. Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij, beheer door de Stad Lo-Reninge.

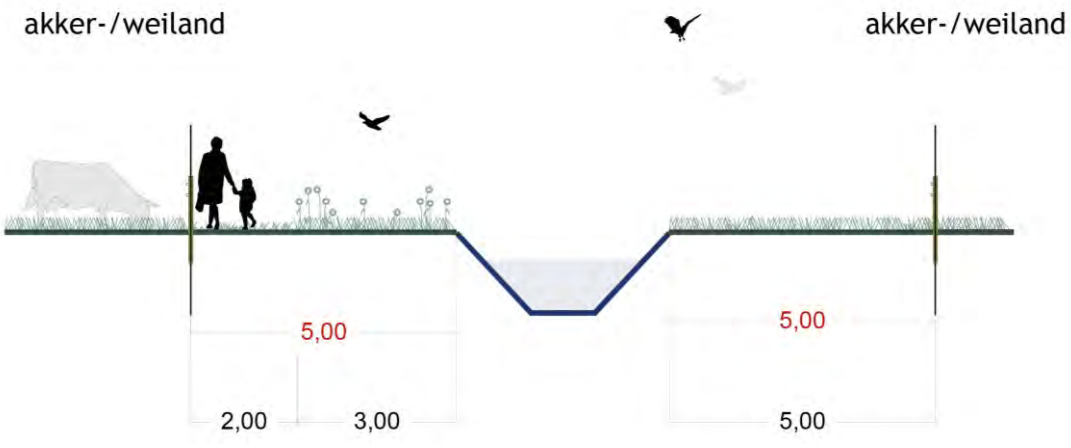

Dwarsprofiel 3

4.2.4 Fietsen

- Vanaf de dorpskern van Pollinkhove wordt een vrijliggend tweerichtingsfietspad aangelegd in asfalt langs de Burgweg richting de Romanestraat (37), aan de westzijde van het traject. Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij (in overleg met Stad Lo-Reninge en in functie van de meerjarenplanning en de vooruitzichten op de realisatie van het kruispunt met de N8 ter hoogte van de Lindesteenweg). Beheer nadien door de stad Lo-Reninge.

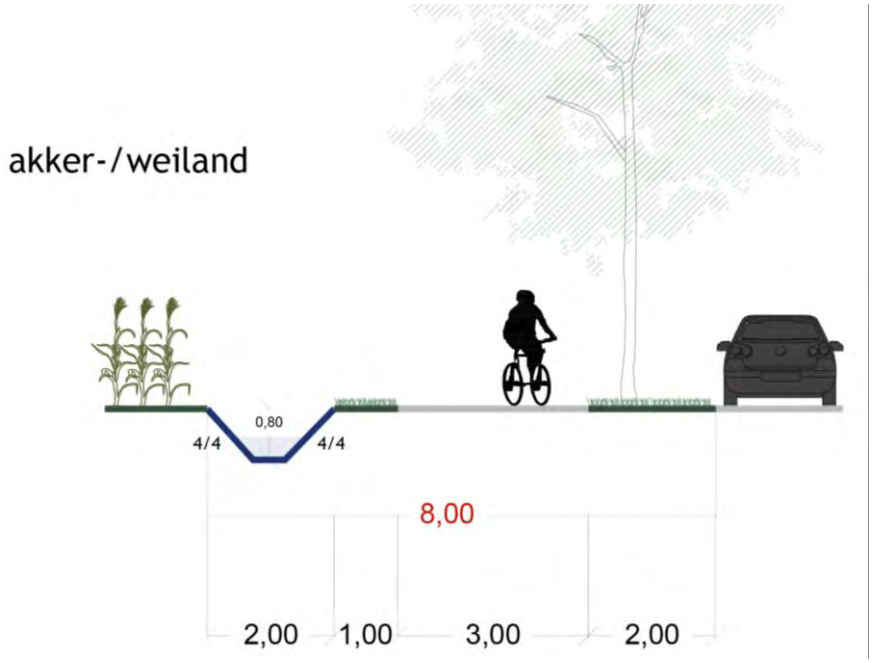

Dwarsprofiel 11 (fietspad 37)

- Vanaf de dorpskern van Pollinkhove wordt langs de Vaartstraat (richting het jaagpad langs het Lokanaal) een vrijliggend tweerichtingsfietspad in asfalt aangelegd (38). De Kellenaarsbrug wordt aangepast (39). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij. Beheer nadien door de stad Lo-Reninge.

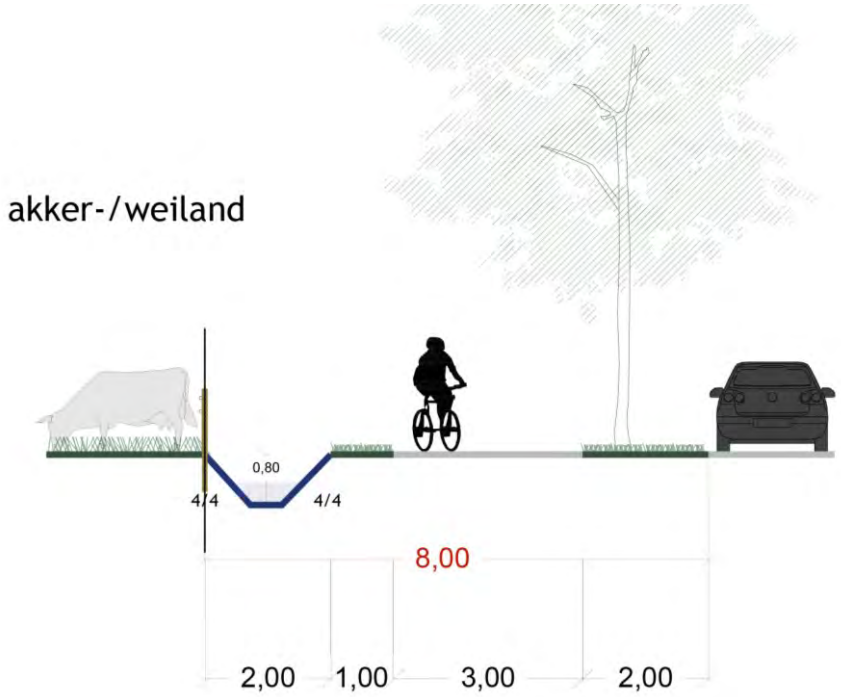

Dwarsprofiel 10 (fietspad 38)

- Langs het jaagpad van het Lokanaal ligt er een fietspad (36) tussen de Kellenaarsbrug (39) en de Lobrug. De verbinding tussen de Lobrug en de nog te ontwikkelen school op de site van Jules Destrooper (35) wordt fietsveilig ingericht. Ook de Lo-brug wordt fietsvriendelijker gemaakt (34).
    - Fietsvriendelijke maatregelen (36) realisatie door de stad Lo-Reninge (incl. beheer)
    - Kellenaarsbrug (39) realisatie door de Vlaamse Waterweg (incl. beheer)
    - Lobrug (34) realisatie door de Vlaamse Waterweg (incl. beheer)
    - Fietsveilige inrichting (35) realisatie door de stad Lo-Reninge (incl. beheer)

- Vanuit het dorp Pollinkhove, wordt langs de noordelijke zijde van de Pollinkhovestraat, Lindestraat en Lindesteenweg (richting de N8) op langere termijn ook een vrijliggend tweerichtingsfietspad aangelegd in asfalt (42). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij (in overleg met Stad Lo-Reninge en in functie van de meerjarenplanning en de vooruitzichten op de realisatie van het kruispunt met de N8 ter hoogte van de Lindesteenweg). Beheer nadien door de stad Lo-Reninge.

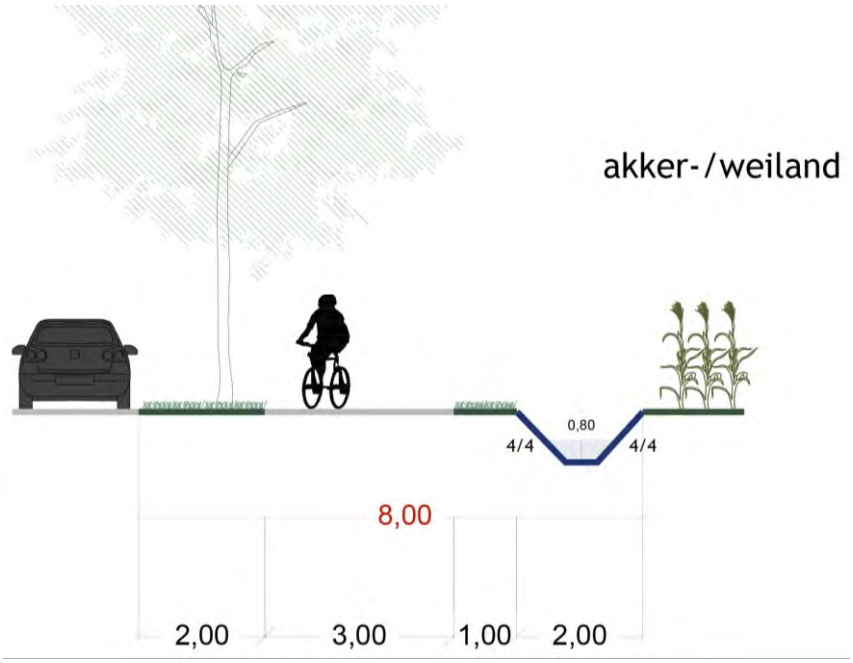

Dwarsprofiel 12 (fietspad 42)

4.2.5 Verhogen zuiveringsgraad afvalwater

De saneringsgraad van het afvalwater en het overstort te Pollinkhove worden opgevolgd en waar mogelijk verbeterd (48). De aanpassing op de KWZI Lo gebeurt door AQUAFIN die eigenaar is en beheerder. Samen met Fluvius als rioolbeheerder wordt de decentrale aanpak uitgerold (49) en wordt gezocht naar koppelkansen om het regenwater af te koppelen en zo overstortwerking tegen te gaan.
Deze acties op grondgebied Pollinkhove worden gerealiseerd door en in samenwerking met Fluvius als rioolbeheerder voor stad Lo-Reninge. Het beperken van de overstortwerking richting het waterzuiveringsstation van Lo (onder eigendom en beheer van Aquafin)

gebeurt in nauw overleg met Aquafin (bovenlokale overstortwerking) en Fluvius (gemeentelijk rioolbeheerder) en stad Lo-Reninge.

4.3 HOOGSTADE

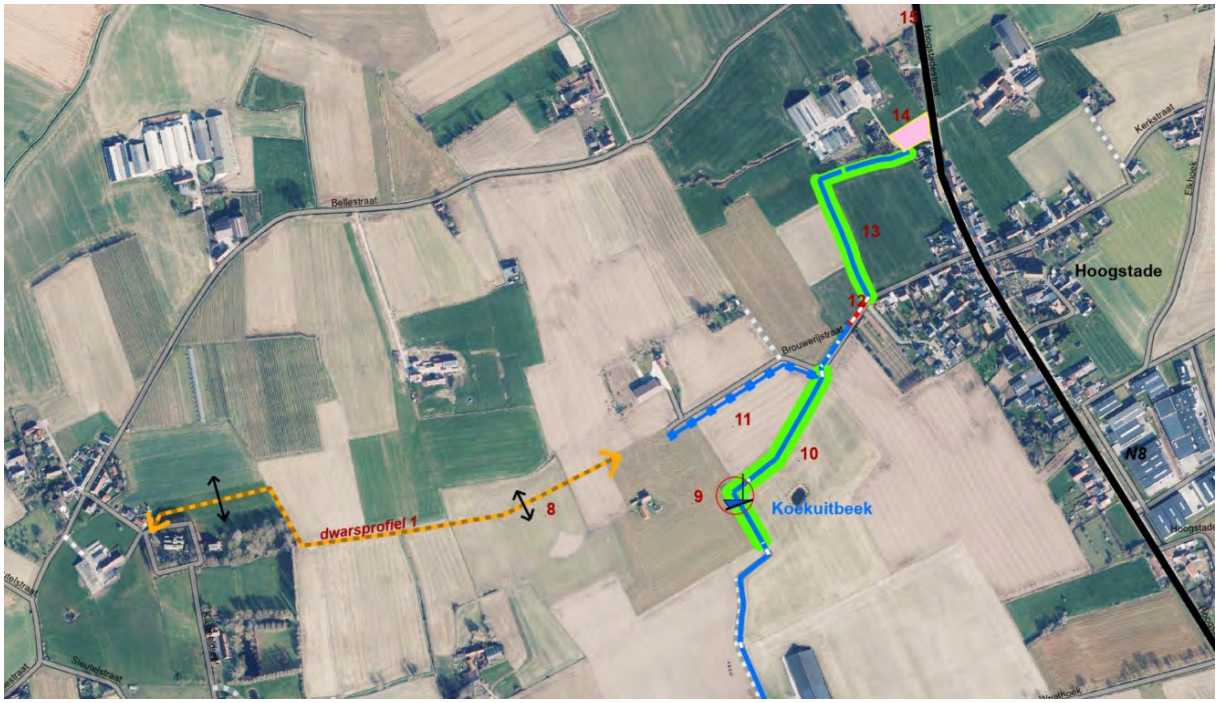

Maatregelenplan: detail 3

4.3.1 Herinrichting Trage weg

Tussen Hoogstade dorp, vertrekkende van de Brouwerijstraat, richting de Kasteeldreef te Gijverinkhove wordt de bestaande, en in onbruik geraakte, trage weg heringericht (8). Het tracé wordt ingericht als een halfverhard pad in porfiersteenslag (dwarsprofiel 1). Het gaat om een in onbruik geraakte buurtweg uit de Atlas der Buurtwegen die (beperkt) wordt verplaatst om de hinder voor het gebruik van de gronden en de landbouwstructuur te beperken. De exacte ligging van het tracé is daarom nog niet definitief vastgelegd en wordt indicatief weergegeven op het plan.
Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij in nauwe samenwerking met de gemeente Alveringem en in functie van het meerjarenplan van de gemeente Alveringem. Beheer nadien door de gemeente Alveringem.

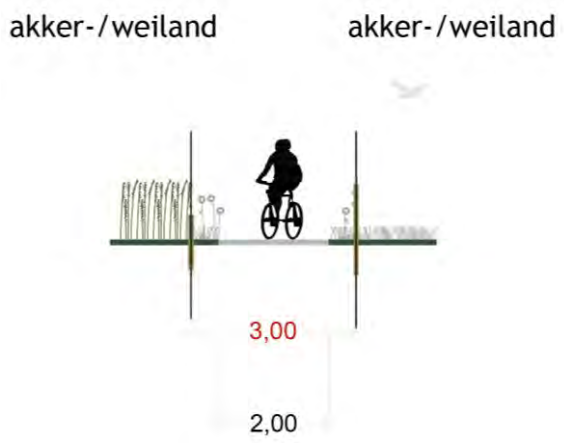

Dwarsprofiel 1

4.3.2 Heraanleg N8

De toegangspoort tot Hoogstade wordt aangelegd binnen het project N8. Het water afkomstig van de (heringerichte) N8 wordt opgevangen in een buffer (14) met overloop naar de Koekuitbeek. De realisatie gebeurt hier door het Agentschap Wegen en Verkeer. Nadien wordt het beheerd door de Westkustpolder voor wat betreft de specifieke buffering van de Koekuitbeek.

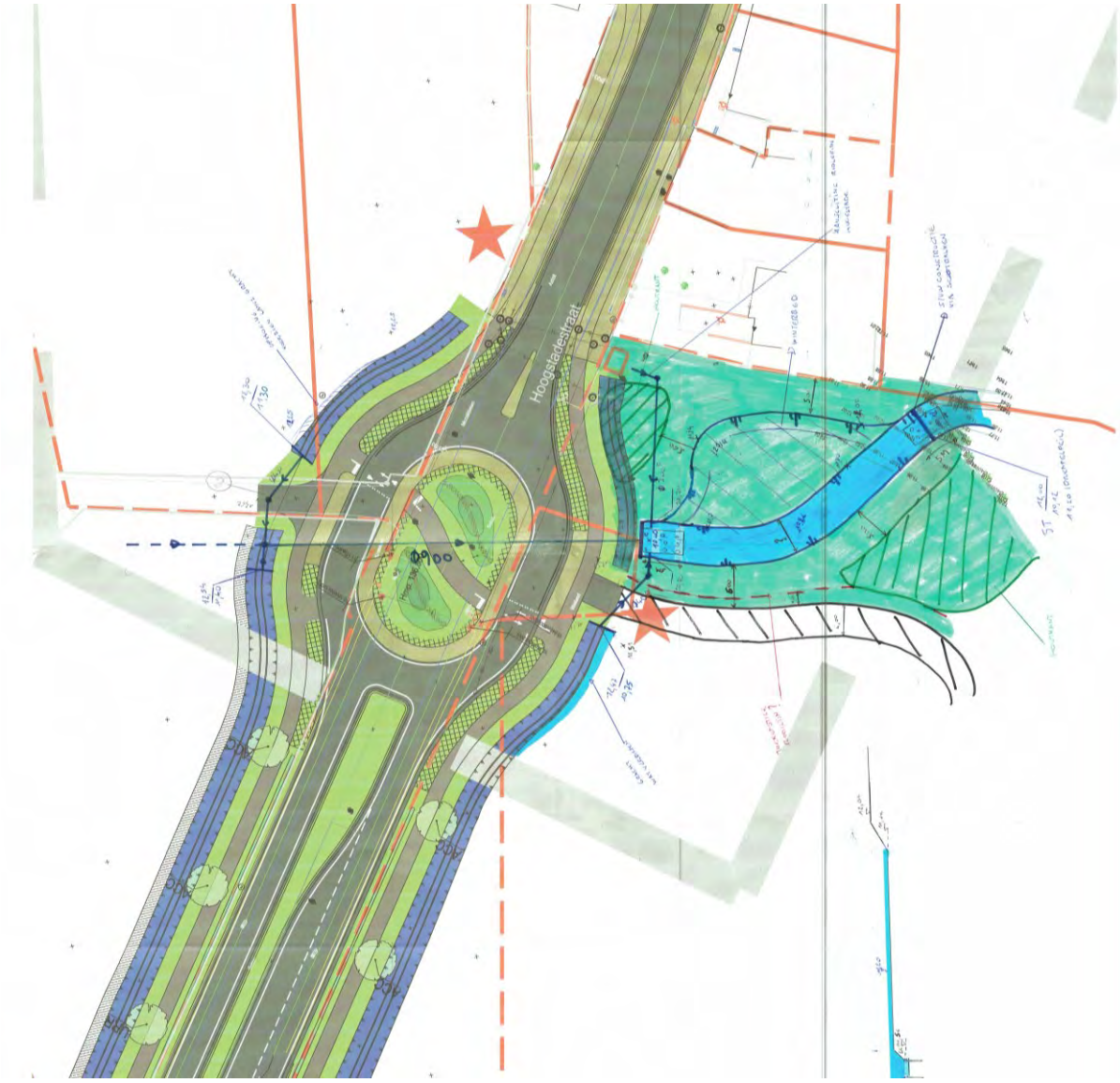

Ontwerpschets toegangspoort Hoogstade, ©Sweco (februari 2026)

4.3.3 Bufferstroken – nieuwe gracht – bovenstroomse opstuwing

- Naast de Koekuitbeek worden bufferstroken aangelegd (10, 13). De realisatie van de bufferstroken gebeurt door de Vlaamse Landmaatschappij en het beheer door de Westkustpolder.
- Ter hoogte van de militaire begraafplaats wordt de inbuizing van de Koekuitbeek verwijderd (12). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij en het beheer door de Westkustpolder.
- Het afstromende water van de Koekuitbeek wordt vertraagd door een kantelstuw (9) ten zuiden van de Brouwerijstraat. Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij en het beheer door de Westkustpolder.
- Langs de Brouwerijstraat wordt een nieuwe gracht gegraven (11). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij in nauwe samenwerking met de gemeente Alveringem.

Het beheer nadien door de Westkustpolder. Het eigenaarschap van de gracht gaat naar de gemeente Alveringem.

4.3.4 Verhogen zuiveringsgraad afvalwater

De saneringsgraad van het afvalwater en het overstort te Hoogstade worden opgevolgd en waar mogelijk verbeterd (15). De aanpassing op de KWZI Hoogstade gebeurt door AQUAFIN die eigenaar is en beheerder. Samen met Aquaduin als rioolbeheerder wordt de decentrale aanpak uitgerold (49) en wordt gezocht naar koppelkansen om het regenwater af te koppelen en zo overstortwerking tegen te gaan.

4.4 MACHUITBEEK TEN WESTEN VAN N8

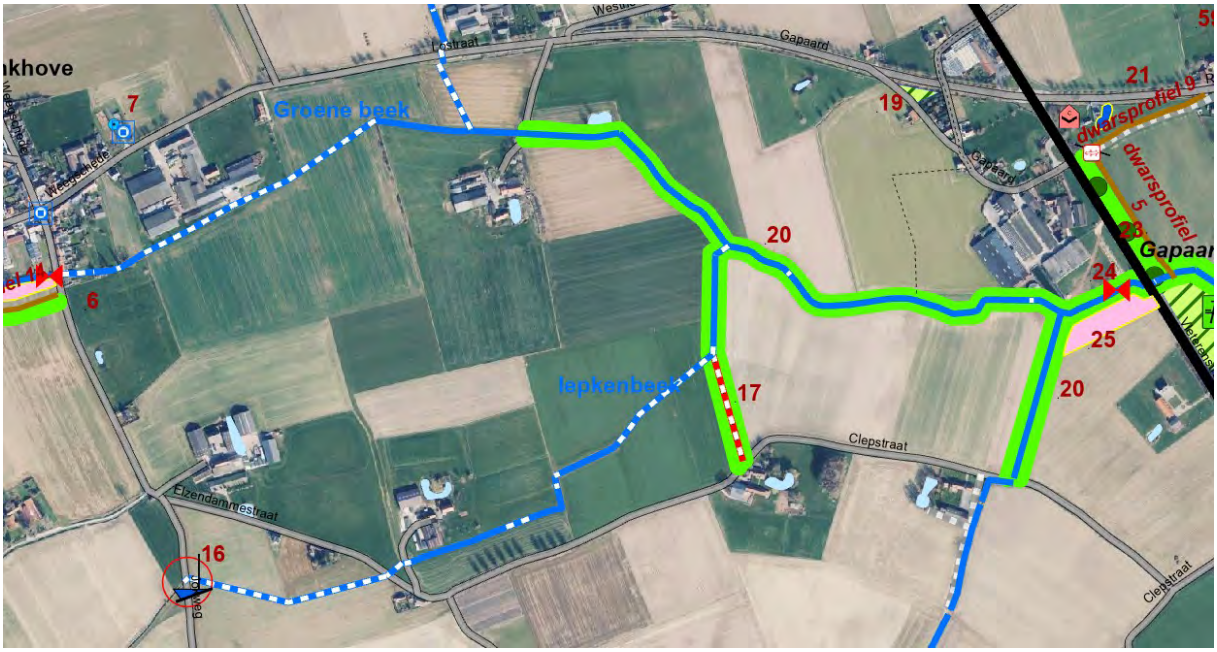

Maatregelenplan detail 4

4.4.1 Ecologische en landschappelijke inrichting

Een klein restperceel tussen twee wegen wordt beplant (19). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij, beheer door het Regionaal Landschap Westhoek.

4.4.2 Dynamische opstuwing en bovenstroomse buffer

- Op de Iepkenbeek ter hoogte van de kruising met de Jokweg wordt een kantelstuw geplaatst (16). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij, beheer door de Westkustpolder.
- Voordat de Machuitbeek de N8 kruist wordt op de Machuitbeek een knijpconstructie (24) geplaatst.
- In het kader van de (her)inrichting van de N8 komt op deze locatie ook een buffer (25) die overloopt naar de Machuitbeek.

- Verder wordt ook een kantelstuw geplaatst op een zijwaterloop van de Machuitbeek tussen huisnummer 1 en 2 in de Clepstraat (18).

Al deze maatregelen worden gerealiseerd door de Vlaamse Landmaatschappij en beheerd door de Westkustpolder

4.4.3 Nieuwe gracht en bufferstroken

- Tussen de Clepstraat en de Iepkenbeek wordt een nieuwe waterloop (17) gegraven (gedeeltelijk) te vervanging van een bestaande ingebuisde waterloop en als aanvulling op de afwatering van de Clepstraat. Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij in nauw overleg met de gemeente Alveringem, beheer door de Westkustpolder.
- Langs de nieuwe waterloop tot aan de Machuitbeek en de zijwaterloop van de Machuitbeek tussen de Clepstraat en de Machtuitbeek worden bufferstroken van 5 m breedte aangelegd (20). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschppij, beheer door de Westkustpolder.
- Vanaf de boerderij met als adres Westhoek 4 worden richting N8 langs de Machuitbeek ook bufferstroken van 5 meter breedte aangelegd (20). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij, beheer door de Westkustpolder.

4.5 GAPAARD EN CLEP

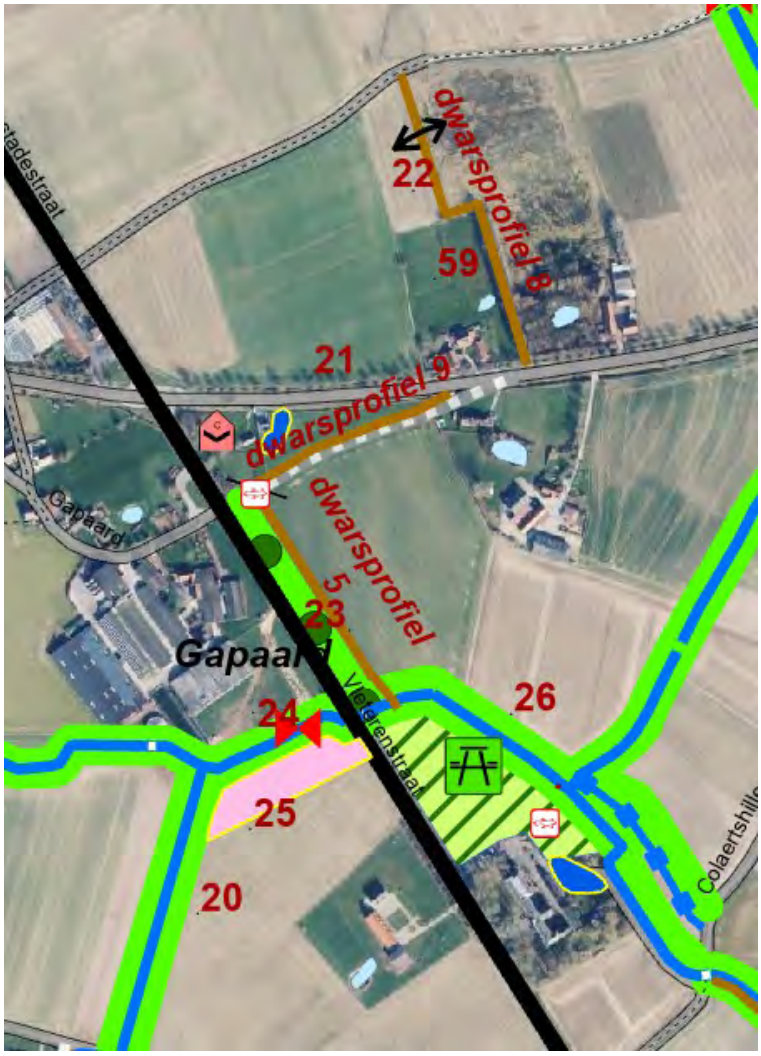

Maatregelenplan detail 5

4.5.1 Heraanleg N8

- Ter hoogte van de kruising van de N8 en de N364 (Westhoek en Romanestraat) zullen er ingrijpende wegeniswerken worden uitgevoerd (in het kader van de heraanleg van de N8). Realisatie door het Agentschap Wegen en Verkeer.
- De parallelweg aan de N8 ten zuiden van het kruispunt wordt aangesloten op de Romanestraat naast de (gerestaureerde) militaire veldkeuken. De elektriciteitscabine naast de militaire veldkeuken wordt verplaatst. Realisatie door Fluvius.
- Ook rond het opvangtehuis De Clep wordt een nieuwe weg aangelegd. Realisatie door het Agentschap Wegen en Verkeer.
- De Machuitbeek wordt lokaal heraangelegd. Realisatie door het Agentschap Wegen en Verkeer.

4.5.2 Ecologische en landschappelijke inrichting - erfgoed

- Langs de zuidkant van de Romanestraat in Hoogstade wordt de site van de militaire veldkeuken (21) heringericht, nadat de elektriciteitscabine van Fluvius is verplaatst. Realisatie door Fluvius, beheer nadien door Stad Lo-Reninge en Fluvius. Dit houdt onder meer in dat er een poel wordt aangelegd en er extra beplanting voorzien wordt met inheemse struiken.
- Aan de Clep, op grondgebied Alveringem, wordt het restperceel (26) landschappelijk aangelegd in functie van vertraagde afvoer en waterbuffering voor de kamsalamander in samenwerking met het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV). Realisatie door het Agentschap Wegen en Verkeer, toekomstig beheer de Westkustpolder in samenwerking met het Regionaal Landschap Westhoek.
- Amfibietunnels (26) met geleiding aan de veldkeuken en aan Clep, en een ecoduiker onder de N8 zorgen voor de ontsnippering. Realisatie en beheer door het Agentschap Wegen en Verkeer.
- Naast de N8 (23) wordt een buffer aangelegd (houtkant met inheemse struiken) (dwarsprofiel 5 en 9). Deze houtkant zal een interessante ecologische verbinding vormen voor heel wat soorten. Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij, toekomstig beheerder is hier de Stad Lo-Reninge.

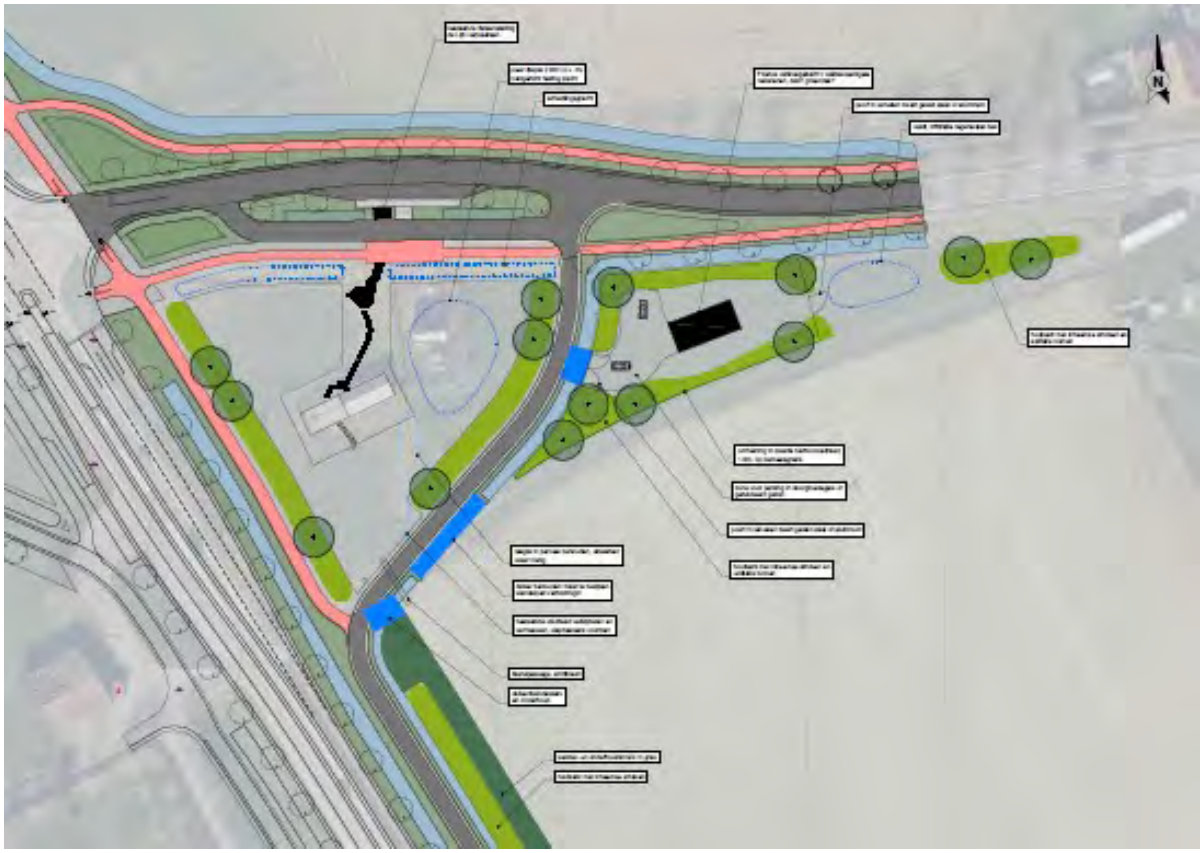

Conceptschets van de geplande situatie rond de Gapaard (21).

Conceptschets van de herinrichting rond de Clep na geplande heraanleg van N8 (26)

Op het perceel (26) komt ook een rustpunt langs de wandelverbinding. Bij de inrichting wordt gerefereerd naar het verleden als veldhospitaal in de Eerste Wereldoorlog (zie figuur). De realisatie van het rustpunt zelf (budget) is nog niet voorzien in de inrichtingsnota. Afhankelijk van eventuele budgetten zal dit meegenomen worden in de inrichting met het Agentschap wegen en verkeer.

Ontwerpschets van landschapsarchitect Thomas Allemeersch, verfijnd met AI

Tussen de Vagelandstraat en de Romanestraat in Lo-Reninge zijn enkele percelen (59) eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De inrichtingsnota voorziet een budget voor de sanering van deze percelen en de eventuele ingrepen op de omliggende percelen (indien dit nodig blijkt na bijkomend onderzoek) vanuit de instrumentenkoffer landinrichting.

4.5.3 Bewandelbare grasstrook

Tussen Romanestraat en de Collaertshillestraat wordt de bufferstrook bewandelbaar ontwikkeld. Het tracé loopt over de bufferstrook van de (deels heraangelegde) Machuitbeek, het heringerichte ingesloten perceel (26) en de bufferzone langs de N8 (23 – dwarsprofiel 5). Vanaf de ventweg loopt de verbinding verder richting Romanestraat via een bestaande openbare landbouwweg, die wordt opgewaardeerd met een nieuwe toplaag in porfiersteenslag (dwarsprofiel 9). Realisatie door de Vlaamse Landmaatschappij.

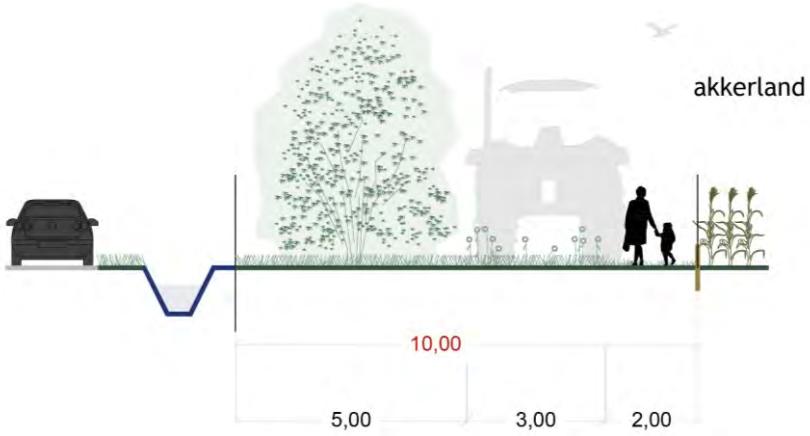

Dwarsprofiel 5

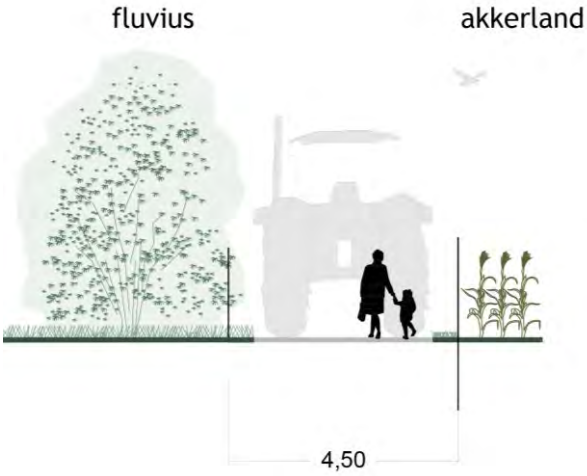

Dwarsprofiel 9

Naar het zuiden loopt de wandelverbinding verder op de bufferstrook van de Machuitbeek (33) naar Pollinkhove.

Naar het noorden wordt een wandelverbinding gepland tussen de Romanestraat en de Vagelandstraat (22). De verbinding wordt ingericht als een gemaaid grazig pad (dwarsprofiel 8). De realisatie van deze verbinding gebeurt in samenspraak met het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), aangezien het tracé over gronden in hun beheer loopt. Realisatie door ANB en beheer door ANB.

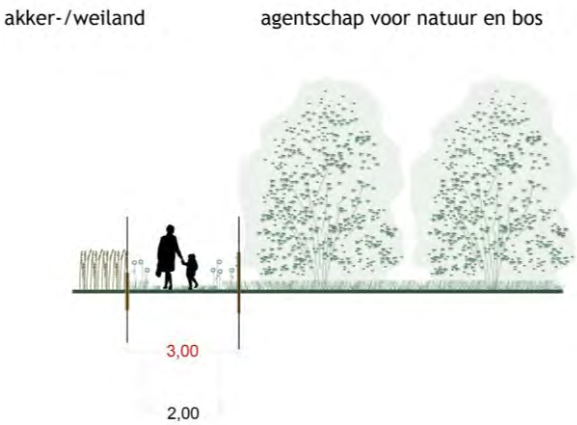

Dwarsprofiel 8

4.6 BLOEDBEEK

Maatregelenplan: detail 6

De sterke stroming van de Bloedbeek naar de Machuitbeek wordt afgeremd door een bovenstroomse knijp waar de Bloedbeek de Romanestraat (28) kruist en waar de Bloedbeek de Vagelandstraat kruist (30). Een regelbare klepstuw (32) wordt helemaal bovenstrooms voorzien. Deze knijpen en stuw worden visvriendelijk uitgevoerd en dynamisch beheerd. De knijpen houden het water op en hebben zo tegelijk een bufferfunctie en een infiltratiefunctie. Een verbreding van de waterloop stroomopwaarts de Romanestraat (29) tot aan de Vagelandstraat vergroot de buffercapaciteit (dwarsprofiel 13).
Langs beide oevers van de beek wordt een bufferstrook (27 en 31) aangelegd. Realisatie van bovenstaande acties gebeurt door de Vlaamse Landmaatschappij. Het beheer zal toebedeeld worden aan de Westkustpolder.

Dwarsprofiel 13

5 INSTRUMENTENAFWEGING: HOE?

Hoe de landinrichting de uitdaging aanpakt?

Landinrichting bekijkt een gebied in zijn geheel zodat alle thema's er wel bij varen. De VLM overlegt en brengt de thema's samen in één plan en maakt een afweging van de inzet van instrumenten "met het oog op het bereiken van de optimale mix gericht op het doelmatig, billijk en efficiënt inzetten van de beschikbare middelen voor de realisatie van het landinrichtingsproject".

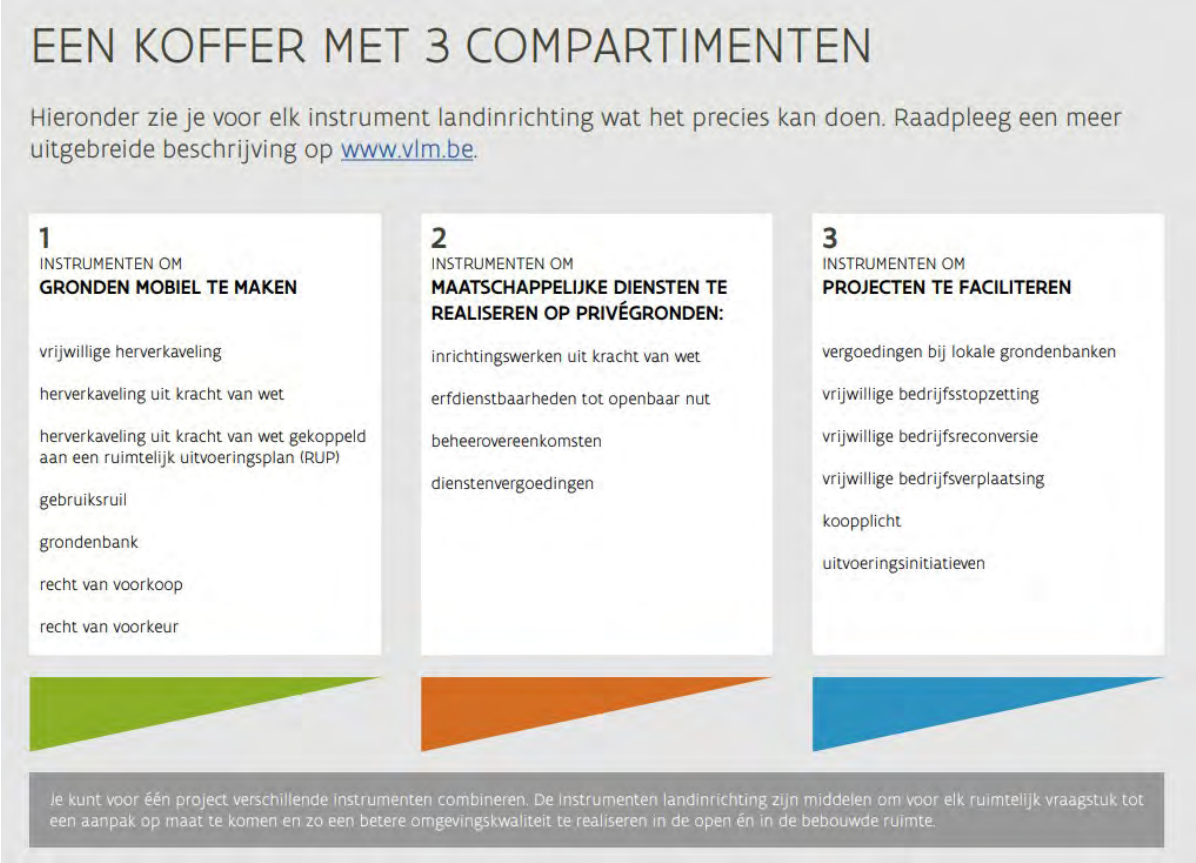

De 'instrumentenkoffer' van landinrichting bevat diverse instrumenten op het gebied van inrichting, beheer, verwerving, grondmobiliteit en flankerend beleid die op maat en in onderlinge samenhang kunnen worden ingezet. De instrumentafweging (bijlage 5) motiveert waarom welk instrument wanneer wordt ingezet.

5.1 VERWERVING

De VLM wordt belast met de verwerving en onteigening van de onroerende goederen. Er kunnen onroerende goederen verworven worden voor het uitvoeren van maatregelen en om te ruilen.

Als de niet-verwerving van onroerende goederen een hinderpaal is voor de realisatie van de maatregelen zal de onteigeningsprocedure worden opgestart. De procedures voor de

onteigeningen kunnen starten twee jaar na de inwerkingtreding van deze inrichtingsnota (zie bijlage 5). De onteigeningen worden ingezet om ontbrekende gronden te verwerven. De juridische grondslag voor onteigeningen door de Vlaamse Landmaatschappij staat in artikel 10, §2, tweede lid van het decreet 21 december 1988 houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij.

De kaart in bijlage 7 en de lijst in bijlage 8 geven een overzicht van de kadastrale percelen betrokken bij de geplande verwervingen en onteigeningen.
De beschrijving vind je in de Instrumentenafweging (bijlage 5).

5.2 RECHT VAN VOORKOOP

Het recht van voorkoop is het recht van de VLM om zich in de plaats te stellen van de koper, wanneer een koop van een onroerend goed gesloten is. De VLM kan het onroerend goed dan aankopen aan dezelfde voorwaarden. Het gaat daarbij voornamelijk over de prijs, maar ook over de omvang van het onroerend goed.

Het recht van voorkoop wordt voor landbouwgronden voor 10 jaar ingesteld in de kadastrale afdelingen en secties binnen het zoekgebied. Bijlage 6 en Bijlage 9 voorzien hierbij zowel het inzicht op kaart als de oplijsting van de kadastrale percelen waarop het recht van voorkoop van toepassing is.

Zoals beschreven in bijlage 5, zal de Vlaamse Landmaatschappij elke aanbieding overwegen in functie van de meerwaarde voor de uitvoering van de doelstellingen van deze inrichtingsnota.

Via de herverkaveling uit kracht van wet kunnen alle eigendommen van de Vlaamse Landmaatschappij toebedeeld worden (zodat de Vlaamse Landmaatschappij geen eigendommen overhoudt).

5.3 VRIJWILLIGE HERVERKAVELING

Hiermee kunnen gronden van verschillende gebruikers en eigenaars vrijwillig worden samengevoegd, om vervolgens te herverkavelen en via een akte opnieuw te verdelen.

5.4 HERVERKAVELING UIT KRACHT VAN WET

Het doel is de herschikking en de herbestemming van percelen om een optimaler grondgebruik mogelijk te maken. In een herverkaveling worden verschillende stukken gronden samengevoegd, om die anders in te delen en dan via een akte opnieuw te verdelen.

In tegenstelling tot de vrijwillige herverkaveling kan de herverkaveling uit kracht van wet opgelegd worden door de overheid, en kunnen gronden ingenomen worden voor de realisatie van maatschappelijke doelen (bijvoorbeeld trage wegen, …). Het traject van dit type herverkaveling verloopt in intensieve samenwerking met de eigenaars en gebruikers van de gronden.

De lokalisering van het gebied met de herverkaveling en de (kavel)inrichtingswerken uit kracht van wet is opgenomen als bijlage 10. De lijst van de percelen waarop herverkaveling en de (kavel)inrichtingswerken uit kracht van wet worden uitgevoerd is toegevoegd als bijlage 9.

5.5 INRICHTINGSWERKEN

Inrichtingswerken zijn allerhande werken ter uitvoering van een inrichtingsnota: werken van landschapszorg, natuurontwikkeling, integraal waterbeleid, kavelontsluiting, recreatieve maatregelen, … De uitvoerders van de werken kunnen zowel overheden als particulieren zijn. Doelstelling is om de mogelijkheid te bieden om gecoördineerd werken uit te voeren voor de realisatie van de maatregelen uit de inrichtingsnota.
In tegenstelling tot het instrument 'inrichtingswerken uit kracht van wet', gebeuren de inrichtingswerken met de instemming van wie een persoonlijk of zakelijk recht heeft op het terrein.

5.6 INRICHTINGSWERKEN UIT KRACHT VAN WET

Inrichtingswerken uit kracht van wet zijn werken op het terrein die het openbaar nut dienen. Ze kunnen verband houden met een breed spectrum van thema's: landschapszorg, natuurontwikkeling, recreatie, natuureducatie, waterhuishouding, milieuverbeteringen, natuurtechnische milieubouw, het verbeteren van de landbouwstructuur, behoud van archeologische en cultuurhistorische overblijfselen, werken aan waterlopen, wegen en wegenpatroon en grondwerken. Ze kunnen uitgevoerd worden zonder instemming van wie persoonlijke of zakelijke rechten heeft op het terrein. Er is dus geen instemming vereist van eigenaar, vruchtgebruiker, huurder, …

In bijlage 5 (instrumentenafweging) zijn de kadastrale percelen opgelijst waarop de inrichtingswerken uit kracht van wet gaan plaatsvinden.

5.7 BEHEEROVEREENKOMST LANDINRICHTING

Een beheerovereenkomst landinrichting (BO LI) is een overeenkomst voor het vrijwillig uitvoeren van een aantal beheermaatregelen. De overeenkomst geldt voor een welbepaalde termijn, en dient om het doel van een plan of beheervisie mee te helpen realiseren. In ruil voor het uitvoeren van de maatregelen krijgt de uitvoerder of gebruiker een vergoeding. Dit type van beheerovereenkomst maakt geen deel uit van het Europese Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Elke gebruiker met een landbouwnummer kan een BO LI sluiten.

6 PROCEDURE

De wettelijke basis voor deze inrichtingsnota en de uitvoering hiervan is het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting.

De Vlaamse Landmaatschappij treedt in deze inrichtingsnota op als Vlaamse initiatiefnemer.

De procedure voor goedkeuring van deze inrichtingsnota is beschreven in artikel 4.1.1 tot en met artikel 4.2.8 van het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting en artikel 4.1.1.1 tot en met artikel 4.2.4.2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting.

7 UITVOERINGSPROGRAMMA EN FINANCIERING

Deze inrichtingsnota versnelt de structurele operationele samenwerking van alle (financierende) partners. De focus ligt op de gebiedsgerichte en geïntegreerde investeringsagenda van de beleidsdomeinen Mobiliteit en Openbare Werken en Omgeving, in samenwerking met de lokale actoren in de strategische gebieden voor Vlaanderen. Deze zogenaamde lokale gebiedscoalitiewerking is bekrachtigd in de Blue Deal-nota van juli 2025. Deze inrichtingsnota geeft ook uitvoering aan de kritische succesfactoren voor waterzekerheid in het IJzerbekken. De Taskforce Weerbare Westhoek stelde deze succesfactoren vast in het adviesrapport Weerbare Westhoek. Deze inrichtingsnota realiseert het project 'Valleiflanken IJzer' zoals opgenomen in het actieplan op korte termijn vanuit de Taskforce Weerbare Westhoek.

De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, heeft op 24 oktober 2025 de opdracht gegeven om voorliggende inrichtingsnota op te maken met het doel om de opdracht van de Taskforce Weerbare Westhoek te faciliteren. De Vlaamse Landmaatschappij treedt in deze inrichtingsnota op als Vlaamse initiatiefnemer.

Bovendien werd op 24 oktober 2025 ook het mandaat gegeven om faciliterend aan de bouwstenen voor het meerjarenplan dat door de Taskforce Weerbare Westhoek wordt voorbereid, het onderzoek naar de opportuniteit en haalbaarheid van landinrichting (spoor 1) op te starten.

De wettelijke basis voor deze inrichtingsnota en de uitvoering hiervan is het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting (hierna decreet landinrichting genoemd) en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juni 2014 betreffende de landinrichting (hierna het besluit landinrichting genoemd.

*Voor meer details en concrete verwijzingen zie bijlage 12 (Uitgebreide historiek)

De onderstaande tabellen geven, elk in een verschillende categorisering van de acties, een overzicht van de financiering in grote lijnen en het budget dat vanuit landinrichting (Vlaamse Landmaatschappij en Departement Omgeving) wordt voorzien.
Een gedetailleerd overzicht op maatregelniveau en vanuit diverse benaderingen is terug te vinden als bijlage 2 (financieringsplan), bijlage 3 (kostenraming) en bijlage 4 (uitvoeringsprogramma).

Voor maatregel 46 (modernisering pompgemaal Lolege) is de financieringsconstructie die vermeld wordt te verduidelijken als volgt:

- Het technisch ontwerp (46a) wordt volledig voorzien via EFRO/FIO- Weerbare Westhoek in Werkelijkheid.
- De inrichting (46b) inclusief verwerving zal maximaal gefinancierd worden via EFRO/FIO Weerbare Westhoek in Werkelijkheid. De inrichting is weliswaar verbonden voor de Vlaamse partners aan de goedkeuring en bekrachtiging van deze inrichtingsnota om voldoende cofinanciering te voorzien.

Categorie	Totale geraamde kostprijs	Budget Vlaams Gewest (vanuit VLM/OMG)	
landbouwstructuur	€ 663.000	€ 663.000	100%
monitoring	€ 104.678	€ 50.478	48%
natuur- en landschapszorg	€ 2.832.820	€ 1.151.195	41%
onroerend erfgoed	€ 1	€ 0	30%
recreatie	€ 272.170	€ 123.985	46%
waterbeheer	€ 66.490	€ 44.443	67%
waterbeschikbaarheid	€ 7.426.450	€ 4.916.550	66%
waterkwaliteit	€ 3.674.035	€ 2.320.500	63%
waterveiligheid	€ 3.610.900	€ 1.104.670	31%
ontsluiting	€ 500.000	€ 0	0%
mobiliteit	€ 4.557.905	€ 613.828	13%
Eindtotaal	**€ 23.708.449**	**€ 10.988.649**	**46%**

Categorie	Totale geraamde kostprijs	Budget Vlaams Gewest (vanuit VLM/OMG)	
Beheerovereenkomsten	€ 250.000	€ 175.000	70%
Bufferstroken	€ 1.119.335	€ 979.830	88%
Dynamische opstuwing	€ 277.600	€ 96.800	35%
Ecologische en landschappelijke inrichting	€ 2.722.820	€ 1.076.195	40%
Fietspaden/Mobiliteit (bruggen)	€ 5.057.905	€ 613.828	12%
Molen	€ 1	€ 0	30%
Monitoring	€ 104.678	€ 50.478	48%
Slopgatsluis/Modernisering Pompgemaal Lolege	€ 3.581.600	€ 1.067.220	30%
Spaarbekken	€ 6.282.500	€ 4.397.750	70%
Verhogen zuiveringsgraad afvalwater	€ 1.859.000	€ 1.142.000	61%
Bovenstroomse buffer	€ 523.800	€ 180.115	34%
Pad Hoogstade-Gijverinkhove	€ 112.870	€ 56.435	50%
Openleggen ingebuisde waterlopen en nieuwe grachten	€ 104.740	€ 75.418	72%
Decentrale zuivering	€ 798.600	€ 239.580	30%
Aanvullende acties	€ 250.000	€ 175.000	70%
Landbouwstructuur verbeteren	€ 663.000	€ 663.000	100%
Eindtotaal	**€ 23.708.449**	**€ 10.988.649**	**46%**

8 HISTORIEK

Deze inrichtingsnota vertrekt niet van een blanco blad, maar wortelt in een lange voorgeschiedenis en past in de beleidsplannen van zowel lokale, provinciale als Vlaamse partners. In bijlage 12 worden hiervan enkele samengevat.

- In de jaren 2000 werden in de regio verschillende ruilverkavelingsprojecten gepland. De ruilverkaveling Sint-Rijkers is uitgevoerd. Eind juni 2023 werd per ministerieel besluit beslist om de geplande ruilverkaveling Izeberge fase 1 toch niet op te starten. Voor ongeveer het hele stroomgebied van de Machuitbeek was er via dit proces een ruilverkavelingsplan opgemaakt, waarbij ook langs de Machuitbeek ingezet zou worden op buffer- en infiltratiestroken. Ter voorbereiding van deze ruilverkaveling heeft de VLM al gronden verworven. De actieve aanwezigheid van de VLM in het gebied vormt een opportuniteit én een momentum.
- Reeds in 2022 gaf een groep van experts advies aan de Vlaamse regering hoe Vlaanderen zich beter kan beveiligen tegen overstromingen én droogte (Weerbaar Waterland). Weerbaar Water+Land+Schap geeft uitvoering aan Weerbaar Waterland. Het afstroomgebied van de Machuitbeek is opgenomen als één van de vier kleinere focuszones binnen Weerbaar Water+Land+Schap, waarop een systemische aanpak wordt voorgesteld.
- De provincie West-Vlaanderen coördineerde de opmaak van gebiedsprogramma IJzer- en Handzamevallei. Op 30 september 2022 ondertekenden 27 partners het eerste gebiedsprogramma voor de IJzer- en Handzamevallei. Het gebiedsprogramma vormt de basis voor regionale samenwerking. Het Valleienpact actualiseert het eerste gebiedsprogramma en werd goedgekeurd op 1 december 2025.
- Naar aanleiding van de overstromingsramp in de Westhoek, installeerde de Vlaamse Regering op 17 november 2023 de Taskforce Weerbare Westhoek. De Taskforce komt samen onder voorzitterschap van de West-Vlaamse provinciegouverneur en de gedelegeerd bestuurder van De Vlaamse Waterweg. Het geformuleerde actieplan van de Taskforce werd samengesteld met input van o.a. de betrokken gemeentes, de Zuidijzerpolder en de Westkustpolder, de Provincie West-Vlaanderen, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, departement Omgeving, departement Mobiliteit en Openbare Werken, departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken en De Vlaamse Waterweg.

Met de uitvoering van deze inrichtingsnota geven we ook invulling aan heel wat doelstellingen die vermeld zijn in de beleidsnota MOW, het GIP MOW, de Beleidsnota Omgeving en Beleidsnota Land- en Tuinbouw.
We werken via de inrichtingsnota ook aan een Waterwijs Vlaanderen zoals vooropgesteld in de conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (14/7/2025) en we trachten enkele hefbomen van de Bluedeal-nota (14/7/2025) te verwezenlijken.

Voor meer details en concrete verwijzingen zie bijlage 12.

9 BIBLIOGRAFIE

Vlaamse Regering (2024) Vlaams Regeerakkoord 2024-2029. Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen.
Brouns J. (2024) Beleidsnota 2024-2029. Land- en Tuinbouw.
https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-land-en-tuinbouw
Brouns J. (2024) Beleidsnota 2024-2029. Omgeving.
https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-omgeving
Crevits H. (2024) Beleidsnota 2024-2029. Plattelandsbeleid.
https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-plattelandsbeleid
De Ridder A. (2024) Beleidsnota 2024-2029. Mobiliteit en Openbare werken.
https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-mobiliteit-en-openbare-werken
Vlaamse Overheid (2025) Blue Deal 2025-2029. Kompas voor een waterwijs Vlaanderen. 14 juli 2025.
https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bluedeal/vr-2025-1407-doc-0663-2-blue-deal.pdf
Departement Omgeving (2025) Krachtlijnen voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Plan voor de ruimte van morgen voor deze en volgende generaties. Conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen – 14 juli 2025.
https://www.vlaanderen.be/publicaties/krachtlijnen-voor-het-beleidsplan-ruimte-vlaanderen-plan-voor-de-ruimte-van-morgen-voor-deze-en-volgende-generaties-conceptnota-beleidsplan-ruimte-vlaanderen

Websites:
Dashboard oppervlaktewaterlichamen.
https://vmm.vlaanderen.be/feiten-cijfers/water/kwaliteit-waterlopen/dashboard-oppervlaktewaterlichamen
Weerbare Westhoek.
https://weerbarewesthoek.be/

Referenties:
Callewaert S. (2025) Case-study erosiebestrijding. Gebiedswerking St-Machuitbeek. Intern rapport Departement Omgeving.
Departement Omgeving (2023) De bouwshift in de praktijk. Hoe stem je de vraag naar en het aanbod aan ruimte op elkaar af. Team Strategische. Beleidsmatige handreiking 2. Planning en Handhavingsbeleid. Departement Omgeving.
https://www.vlaanderen.be/publicaties/de-bouwshift-in-de-praktijk-hoe-stem-je-de-vraag-naar-en-het-aanbod-aan-ruimte-op-elkaar-af
Gebiedscoalitie IJzer- en Handzamevallei (2025) Valleien PACT. Gebiedsprogramma voor de IJzer- en Handzamevallei. Deel 1.
IMDC (2024) Hemelwater- en droogteplan Aquaduin. Eindrapport. In opdracht van Aquaduin.
https://www.aquaduin.be/bedrijfsinfo/engagementen/hwdp/ra23231_hwdp-aquaduin_eindrapport_v2.0_signed.pdf
Riopact (2025) Hemelwater- en droogteplan Lo-Reninge. In opdracht van Lo-Reninge.
https://www.lo-reninge.be/hemelwater-en-droogteplan
Omgeving (2024) Integrale waterstrategie. IJzer- en Handzamevallei. In opdracht van Provincie West-Vlaanderen.
https://www.west-vlaanderen.be/sites/default/files/2024-11/IWS_samenvatting.pdf

Taskforce Weerbare Westhoek (2023) Advies van de Taskforce Weerbare Westhoek aan de Vlaamse Regering naar aanleiding van de wateroverlast in het IJzerbekken van november 2023.
https://www.vlaamsewaterweg.be/sites/default/files/2025-03/20231213-weerbare_westhoek_-_nota_0_0.pdf
Vlaamse Landmaatschappij (2019) Ruilverkaveling Izenberge fase 1. Ruilverkavelingsplan.
Vlaamse Landmaatschappij (2026). Nacalculatie Wasgebeurtenis IJzer november 2023 en analyse maatregelen in kader van Taskforce Weerbare Westhoek. Studie uitgevoerd door Sumaqua in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij, De Vlaamse Waterweg en de Provincie West-Vlaanderen.
Vlaamse Landmaatschappij (2026) Weerbaar Water+Land+Schap. Het advies Weerbaar Waterland in de praktijk. Vier coalities delen 10 ervaringsgerichte leerlessen.
https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/82211
Vlaamse Overheid (2024) Weerbaar Water+Land+Schap. Bovenloop IJzer. Ruimtelijke inplanning irrigatie. Opgemaakt door Bodemkundige Dienst van België. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.
Vlaamse Overheid (2025) Weerbaar Water+Land+Schap. Ambitie en actieplan. IJzer- en Handzamevallei, Deelgebied Bovenloop IJzer. Opgemaakt door Provincie West-Vlaanderen. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.
https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/76402
Vlaamse Overheid (2025) Weerbaar Water+Land+Schap. Bovenloop IJzer. Specifieke modelleringsvragen. Opgemaakt door Sumaqua. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.
Vlaamse Overheid (2025) Weerbaar Water+Land+Schap. Boven-IJzervallei. Ontwerpend onderzoek. Ruimtelijke verbeelding van verleden, heden en toekomst. Provincie West-Vlaanderen – maart 2025. Opgemaakt door Sweco. In opdracht van Programmateam Water+Land+Schap.

Vlaamse overheid

VLM.BE